

Антропософски вести

Брой 98
ЕСЕН
СЕПТ.-ОКТ. 2026 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Отношението ни към човека е отношение към Христовия импулс
4. Мистерията на култа към Парсифал
4. Доказателството
6. Герхард Дорн – алхимия, вътрешна трансформация и индивидуация
7. Видимото слово, лечебният жест на изкуството Хирофонетика
8. Живият съд на Светия Дух
11. Мантричното изкуство
11. Духовната предистория
14. В огледалния свят
17. Неизвикан отзвук
18. Международна конференция
18. Пътят през планетарните духовни сфери
23. Универсалният човешки път до прага
24. Новини и съобщения
24. Антропософски групи в България

Разглеждането на историческия живот на човечеството се оживява, когато се показва как самите човешки души са тези, които пренасят събитията от една историческа епоха в друга, като в своите повтарящи се земни съществувания те преминават от една епоха в друга. Против едно подобно разглеждане лесно ще се възрази, че то отнема на историята елементарния и наивен характер, но тези, които повдигат подобно възражение, не са прави. Такова разглеждане задълбочава погледа в историческите събития, които могат да бъдат проследени до най-дълбоката вътрешност на човешкото същество. С това историята става по-богата и по-конкретна, а не по-бедна и по-отвлечена.

Рудолф Щайнер, GA 26

ОТНОШЕНИЕТО НИ КЪМ ЧОВЕКА Е ОТНОШЕНИЕ КЪМ ХРИСТОВИЯ ИМПУЛС

Едно споделяне, на вниманието на уважаеия читател, в търсения, проучвания и изследвания на възникналите въпроси

Това са думите на Христос от евангелието: „Където са двама в Мое Име, там съм и Аз сред тях.“ Колко ли пъти сме чували тези думи, колко ли пъти сме ги произнасяли и въпреки това същността им често остава скрита. А още по-малко виждаме проявлението и реализирането им в живота. На думи всичко е ясно, понятията са стройно подредени в мисловни редици. Но какво осъществяваме? Тези идеи сплизат ли до Земята? Къде сме ние един до друг и там ли е Христос? Какво значи със своята индивидуалност да пристъпиш в общото? Случва ли си в настоящия момент? Когато търсим отговорите на тези въпроси, можем да погледнем по-дълбоко и да се придвижим крачка напред към осъществяването на този идеал. Това поражда необходимостта въпросите да се задават отново и отново, защото стоят неотклонно до това какви хора сме и как се свързваме един с друг. Те стоят и пред мен. Да, знаем, има отговор и той е: „Когато в сърцето си приемеш Христос, тогава ...“ Как се случва?

Способността да разпознаваме, приемаме и разбираме собствените си емоции ни позволява пълноценно общуване. Осъзнаването емоциите на другия и непредубеденото приемане на различна гледна точка е основен път за изграждане на общност в откритост, честност и доверие. Общността се гради върху способността да се поставиш на мястото на другия и обединява свободни индивиди, които работят заедно чрез осъзната воля. Нашите двойници също вземат участие в общуването. Проявяват се чрез егоизъм, страхове, силни антипатии и често се проектират в отношенията с хората, които най-много ни дразнят. Работата с двойника започва с честно признание, че негативно проявяваните черти са част от нас: „Това е мое проявление, това не съм Аз. Аз имам това негативно качество“. Когато сме под влиянието му, виждаме действителността като негово отражение. Изследването му чрез обективно любопитство води до разкриването на недоизразени кътчета в нашата душа, но също така откриване и на сили за трансформация. Сърдечното отношение към двойника и душевната топлина, с която го обгръщаме, води до преобразуване. Така можем да пренасочим негативната му енергия в позитивна. Така страхът се трансформира в смелост, а егоизмът – в способност за истинско свързване в общност.

Основата на морала е положена във фундамента на човешката душа, но в хода на еволюцията човекът се е „отклонил“ от инстинктивния морал. Точно това отклонение обаче дава възможност за проява на свободната воля, а именно възможността човек да сбърка, да наклони везните в една или друга посока - да бъде загубен за света или светът да бъде загубен за него.

„В древността човекът е имал инстинктивна мъдрост от боговете, които са му дали мъдростта, според която са оформили света, и по този начин моралът е станал възможен. Но чрез Антропософията сега ние придоби-

ваме тази мъдрост съзнателно.“

Във всеки човек има скрита същност, чието пробуждане чрез личната воля води до истински морални действия. Вместо да акцентира върху различията моралът на сърцето търси дълбоката, свързваща човешка същност.

“Звучи странно, но между заспиването и събуждането си ние живеем в свят, лишен от морал. Или по-точно - свят, който още не е морален. Когато се събудим, импулсите, донесени оттам, могат да оживят интелекта ни, но не и моралното ни чувство. Това е невъзможно. Защото моралът се придобива само тук, на физическия план.... Ето защо е изключително важно още отсега нашият социален живот да стане истински морален.”

Най-добрият и необходим субстрат за поклъпане и израстване на морала е интересът към хората, съществата, предметите, света, към живота и смисъла. Този импулс и съзнателното разширяване на интересите, способността да проявим емпатия, съчувствие и разбиране на същества и предмети пробужда нашите вътрешни морални сили. Така ние стоим здраво в центъра, в състояние на равновесие. Едно практическо упражнение, способстващо за развиване на интереса, е първото от шестте упражнения, дадени от Рудолф Щайнер, свързано с контрола на мисълта. С всеки следващ ден и медитация с избран предмет ние си задаваме още и още въпроси, свързани с естеството на предмета. След определено време на практикуване можем да забележим, че сме развили едно особено отношение към този предмет и това е едно дълбоко вътрешно преживяване, свързано с интереса. Разширяването на мисловните хоризонти, развиването на емпатията са предпоставки за едни хармонични, градивни човешки взаимоотношения и морални действия. Апатията и липсата на интерес са основа за моралното зло.

„Интересът, който ни свързва с външния свят по правилния начин, трябва да ни води и напътства, когато с любовта си се обръщаме към света.“

Когато с разбиране се отнасяме към ближния, с пълното съзнание за божественото, което носи, интересът става проводник на Любовта. Ако сме приели и станали носители на Христовия импулс, тази съпричастност и любов ще възникнат съвсем естествено. Нашето отношение към човека е всъщност отношението ни към Христовия импулс – това обновление на заложената изначална добродетел. Тогава естествените човешки различия не могат да вземат превес в отношенията.

Аристотел казва, че всяка философска мисъл е предшествана от удивлението. То кара хората да задават въпроси и да търсят отговори. Интересът, придружен с удивление, ни води към духовно познание. Удивлението е онова душевно настроение, което отваря вратата към духовния свят. Там пристъпваме с благоговение и трепет.

„Когато съзерцаваме човека с удивление и изумление, ние се опитваме да го разберем. Разбирайки неговата природа, ние достигаем до добродетелта на братството и най-добре ще осъзнаем това, като се обръщаме към човешкото същество с благоговение. Тогава ще видим, че благоговението се превръща в нещо, с което трябва да се обръщаме към всяко човешко същество, и ако имаме това отношение, ще ставаме все по-искрени. Истината ще се превърне в нещо, с което ще бъдем обвързани от дълг.“

Ако двама човека се срещнат на душевно ниво, тогава са изложени на симпатия и антипатия, и могат да изпаднат под безмилостното въздействие на душевните преживявания. Неконтролираните емоции започват да управляват човешките взаимоотношения. На душевно ниво ние сме определени от емоционалния живот. Истинската среща между двама човека може да се осъществи между два Аз-а. За това ни е необходимо поглеждане към душевния живот на другия, към постъпките без предразсъдъци и оценки.

Действията на един човек зависят от начина, по който интуитивната му способност реагира при определена ситуация. От тях се определя нравствената същност на човека. Неговото изживяване е висша морална движеща сила и в същото време висш мотив за онзи, който съзнава, че всички морални принципи се сливат в тази нравствена същност. Може би така изглежда етичният индивидуализъм. Защото истински свободният човек действа не от външни принуди или формиращи представи, а от чисто морално нравствено въображение заедно с отговорност към другите и любов към самото действие. Тук е способността за съзнателно представяне на правилния морален път в дадена ситуация, без предварително написана рецепта. Човек твори добро от вътрешната си представа за идеала.

Моралът е съзнателно надрастване на личния интерес в името на общата духовна еволюция. Импулсът е запален от любовта към самото действие без очакване на лична изгода, награда или страх от наказание. Моралният човек притежава способността за дълбока емпатия, като изживява радостта и болката на другия, а всеки морален акт е принос към духовното бъдеще на цялото човечество. Истинският морал извира от духовното съзнание на човека.

Когато познанието премине през сърцето, тогава човек се чувства привлечен от друг човек, има нужда да сподели. И това е естествено и разбираемо. Къде във всемирния хаос можем да намерим сходни хора? Може да са един до друг, но душите да не се срещат. Имаме сходство в сърцата, ако се стремим към осъществяването на едни и същи идеали, ако духовните ни погледи са отправени в една и съща посока. Това ни обединява, въодушевява и чертае нови хоризонти на вдъхновение. Може би мнозина са изпитвали това весело, приповдигнато чувство когато отиват на такива срещи. Усеща се един ефирен трепет и вътрешна радост. Всяка

усмивка, дума, разговор, лекция или практика носят усещането за свързаност и цялост. Защото ние може и да сме във времето на интензивна индивидуализация, но човекът има нужда от социум, среда, в която да се развива и расте. А истинският индивидуализъм не е егоизъм. Той е осъзнат, свободен избор на отговорност към другите. Егоистичният човек не е свободен, тъй като се подчинява на вътрешни принуди. Егоизмът живее в астралното тяло и низшата човешка природа, задвижван от инстинкти, лични симпатии и антипатии, страсти, стремеж към удоволствие или сигурност, „подредане“ на света според собствените втвърдени убеждения.

„Бъдещата еволюция на човечеството ще се осъществи чрез сътрудничеството на моралните импулси на човека с Христовия импулс. Ние виждаме човечеството в перспектива пред себе си, като голяма органична структура. Когато хората разберат как да включат действията си в този велик организъм и чрез собствените си дела да оформят импулсите си около него като обвивка, тогава те ще положат основите, в хода на земната еволюция, на една велика общност, която може да бъде пронизана и направена християнска изцяло от Христовия импулс.“

Общността не е просто събиране на разни хора. Тя изисква от всеки задълбочена вътрешна работа, развиване на способността да превърнеш собственото си ego в инструмент за служене на общата идея и вътрешна радост от индивидуалността на другия. Конфликтите също са поле за вътрешна работа. Преразглеждането на собствената същност дава възможност на страните да погледнат неразбирателството от различни гледни точки. Разбира се, ако това е възможно за страните. А повече-

то външни конфликти се създават заради страх от провал, загуба на контрол, отхвърляне, несъзнавани вътрешни травми. Разпознаването и неутрализирането на тези страхове е важна стъпка преди срещата с другата страна и поглеждане към него като същество, което също преминава през своите трудности.

Моралът кара хората да виждат нуждата на ближния и да работят в екип. Защото една общност се гради на доверие, а не на контрол или външна сила, която „да подрежда пешките“. Моралът не е някакво външно споразумение, а пробуждане на Висшия Аз в човека. Истинското изграждане на хармонични общности се основава не на наложена принуда, а на вътрешната морална интуиция, свободно сътворчество и духовно израстване. Но, за да бъде проявен моралът, човек следва съзнателно да събуди в себе си моралното начало в земната еволюция, а Христос е сърцевината на моралния живот.

Разбирането на същността на морала като проявление на човешката природа и необходим елемент в общуването, връзката между двама човека, както и в изграждането на общности, носи увереност, че усилията за създаването на

такива имат смисъл. Независимо, че много често тези усилия не се увенчават с успех, прекършват се от житейските бури и оставят горчив вкус. Точно този горчив вкус има нужда отново и отново да бъде преработван и потенциран до духовна субстанция и осъзнаване. Неуспехът не е причина да стоим дълго в разочарованието и да се отказваме, защото ние сме част от процеса на развитие на човека, а пътят е дълъг и нещата не се случват с магическа пръчка. Реализирането на общност може да се случи друг път, може да е с други хора и при други обстоятелства. А докато „чакаме“ сме напълно в състояние да поработим съзнателно в душевния си живот за събуждането на интуитивния морал и реализирането му чрез волята.

Интересът и удивлението от божие творение във

КАСПАР ХАУЗЕР, ЛУДВИГ II БАВАРСКИ И РИХАРД ВАГНЕР МИСТЕРИЯТА НА КУЛТА КЪМ ПАРСИФАЛ

от Михаел Райнхамер - пастор в Християнската общност

Авторът ни повежда на далечно пътешествие, изследвайки много теми, които на пръв поглед нямат връзка помежду си, но всъщност са тясно вплетени една в друга. Той се задълбочава в трагичния образ на Каспар Хаузер, в оперите на Рихард Вагнер като съвременни мистерийни драми, в покровителя на Рихард Вагнер, баварския крал Лудвиг II и в идеята за истинското земно царство, което трябва да бъде представител на божествено-духовния свят.

От съдържанието: Смъртта на Шилер: едно духовно отравяне. Опасенията на тайните общества, че Шилер ще разкрие определени окултни тайни в началото на 19. век. - Драмата „Деметриус“ на Шилер е била предотвратена и запазена само като фрагмент. Тя описва важни подробности

всичките му проявления водят до емпатия и събуждат моралните импулси, носещи любов и проявени чрез Христовия импулс. Христос е сърцевината на моралния живот. Тогава, търсейки връзката между морала и човешките взаимоотношения, можем отново и напълно съзнателно да цитираме думите на Христос от евангелието: „Където са двама в Мое Име, там съм и аз сред тях.“

Цвета Мишкова

Включените цитати от Рудолф Шайнер са от GA 177, лекция 2, 30 септември 1917 г. в Дорнах, и Три лекции - Духовните основи на морала, GA 155, 28 Май 1912 г.

„Антропософски вест“ поканва читателите да споделят своите размисли по същите теми и подтеми, като ги изпратят на: vestnik@aobg.org

около наследяването на престола от сина на руския цар. - Паралелът между „Деметриус“ и Каспар Хаузер - Историята на Каспар Хаузер и нейното трудно доловимо присъствие в операта „Лоенгрин“ на Вагнер - Символиката на лебеда в средновековните легенди за Граал - Ритуалът за посвещение: литургичният акт, извършен от Лоенгрин, за да освободи Готфрид от веригата и защо Рихард Вагнер го премахва в самия край на операта - Паралелните литургични действия показват връзката между трите течения: Парсифал изцелява болния Амфортас - Лоенгрин спасява Готфрид - Възкресението на Лазар.

Предстоящо е публикуването на пълния текст от Антропософско Издателство Даскалов.

ДОКАЗАТЕЛСТВОТО

Възможно ли е мисълта за нещо да удостовери съществуването на това нещо единствено чрез самата себе си? Практическият живот не би дал положителен отговор. И с право. Мисълта за 100 лв сама по себе си не удостоверява тяхната наличност в моя портфейл.

Въпросът има и друго измерение. Будни европейски духове отколе се вълнували дали понятието за Бог може да удостовери съществуването на Бог. Един от отговорите, както знаем, бил даден с т.нар. „онтологическо доказателство“. Кажи-речи единодушно се приема, че „доказателството“ е изобретено през XI в. от Св. Анселм и безапелационно опровергано от Кант. Но дали е точно така?

Според Св. Анселм, ако мислим Бог като най-съвършеното същество, по-съвършено от което не може да бъде мислено, то следователно Той съществува. Защото понятието за най-съвършеното същество не може да не съдържа и качеството „съществуване“. Разбира се, атеистът ще възрази, че това „най-съвършено същество“ е само идея в нашия ум, но така той би изпаднал в логически конфузна ситуация, защото като премахне качеството „съществуване“ от понятието за най-съвършеното същество, той косвено би признал, че има друго, по-съвършено същество, което освен в ума,

съществува и реално.

Два века по-късно Тома Аквински възразил, че „доказателството“ щеше да е валидно само ако можехме да познаем пряко Божията същност. Но тъй като не можем, за нас то е невалидно.

Въпреки позицията на големия авторитет, четири века по-късно Декарт опитал да реабилитира „доказателството“, като изтъкнал, че идеята за абсолютното съвършенство по необходимост съдържа реалното съществуване като свое иманентно свойство. Както понятието за триъгълник необходимо съдържа сбора от трите си ъгъла, тъй и идеята за Бог необходимо съдържа свойството реално съществуване.

Спиноза отишъл по-нататък и превърнал „доказателството“ в строг геометричен закон на абсолютния монизъм. Ако мислим Бог като единствената самопричинена субстанция, то нейната същност логически изисква задължително битие.

Лайбниц на свой ред изковал модалната форма на „доказателството“. Ако съществуването на най-съвършеното същество (Бог) е логически възможно, то следователно е и реално необходимо.

Накрая дошъл Кант и разпердушил „доказателството“. В своето прочуто опровержение той казал, че понятието

за 100 действителни талера не съдържа нито стотинка повече от понятието за 100 въображаеми талера. Няма разлика дали мислим 100 реални или 100 възможни талера. Оттук Кант заключил, че не можем да извлечем съществуването на Бог от мисълта за него, понеже мисълта за един възможен бог има същите свойства като мисълта за един реален бог. Така Кант доказал, че „съществуването“ не е предикат, който можем да добавим към „същността“ на даден предмет, за да му припишем битие.

Хегел обаче видял елементарна грешка в опровержението на Кант. Според него, Кант постъпил наивно, като доказал нещо, което е самоочевидно – а именно, че битие и понятие не съвпадат в крайните предмети (сетивните неща). За всекиго е ясно, че понятието за един краен предмет не доказва наличието на този предмет в дадено време и място. Проблемът бил, че Кант почерпил своите доводи от крайни предмети, поради концептуална невъзможност да прозре, че „доказателството“ визира безкрайното битие (Абсолюта). Наложило се Хегел да обяснява, че посоченото от Кант различие между понятие и битие е определящ признак само на крайните предмети, но не е валидно за безкрайното съдържание (Абсолюта). Защото „Бог“ е принципно различно понятие от „100 талера“. При Абсолюта понятието (Begriff) и битието не са външни едно на друго, а имат вътрешно единство.

Обратно на Хегел, който обяснил грешката на Кант с аргументи от духовен характер, Щайнер го сторил с аргументи от материален характер. По време на лекция в Берлин (GA 151) той показал, че Кант греши, като изхожда от изменчивата сфера на относителното, ситуативното, субективното. С примери от практическия живот Щайнер илюстрирал това така: Ако имам 100 реални талера, тогава те съдържат точно 100 талера повече, отколкото 100 възможни талера. Ако обаче ми е невъзможно да имам тези 100 талера, тогава ще ми е все тая дали талерите, които не мога да имам, са реални или възможни. Когато не мога да ги имам, тогава 100 реални талера съдържат точно колкото и 100 възможни талера.

Там обаче Щайнер подчертал и нещо друго: „Начинът, по който Кант е говорил за Бога, е бил възможен само в епоха, когато чрез душевния си опит хората вече не са могли да притежават Бог. Когато Бог престанал да бъде достижим като действителност, тогава понятията за възможния и действителния Бог станали толкова еднакви, колкото еднакви са 100 възможни и 100 действителни талера, които не могат да бъдат притежавани. Ако няма път за душата към истинския Бог, тогава никакво интелектуално развитие в сти-

ла на Кант няма да доведе до Него.“

От последващи атаки срещу „доказателството“ от прочути философи като Фреге, Ръсел, Мур, Куайн, Райл и др. станало ясно, че цитираното наблюдение на Щайнер върху промените в човешкото съзнание, обуславящи начина на възприемане и разбиране на Бог през новата епоха, останало нечуто. Също като Кант тези философи виждали в „доказателството“ само формален силогизъм, чиито логически основания те компетентно громели. Единственият, който вече бил обърнал внимание на онтологическите условия, при които „доказателството“ би било валидно, бил Хегел. Но и той останал неразбран поради посоченото от Щайнер

състояние на човешката душа по онова време. Всъщност Хегел не защитавал Анселмовата формула, нито нейните последващи „рационализации“, понеже за него не стоял въпросът дали от понятието за Бог можем да изведем битието на Бог, а дали въобще при Бог има разделение между понятие и битие.

Този възглед на Хегел ни връща назад към метафизическите корени изобщо на всяко мислене, търсещо в себе си онтологически основания за Божието битие. Корени, които можем да разпознаем още у някои древногръцки философи, цели 16 века преди Св. Анселм. Без преувеличение може да се каже, че метафизическият принцип, залегнал като скрита предпоставка на средновековните търсения на онтологически аргументи, бил изказан още от Парменид през V в. пр. Хр. в поемата „За природата“. Там той обявил тъждеството на мислене и битие. Парменид възприемал битието катонещо, което по необходимост е мислимо, а небитието като немислимо. Това е първото писмено оповестяване на фундаменталната връзка между мисъл и битие, без която средновековните онтологически аргументи биха били невъзможни.

На свой ред Платон, с възгледа, че идеите имат по-висока онтологическа реалност от сетивните неща, обосновал възможността да се мисли съдържание, наситено с онтологически смисъл. Нататък тази идейна линия придобила теологична форма у Филон Александрийски, където Платоновата идея и Логосът били свързани в Божествения разум. Плотин пък изказал фундаменталния възглед, че Абсолютното не може да бъде мислено като несъществуващо, защото самото отрицание предполага определеност, от която отрицанието се извършва. И най-сетне Августин, след като заел ключови неоплатонически положения за своята християнска метафизика, стигнал до формулата: Бог = абсолютната истина = истинното битие.

Темата обаче придобива други очертания, ако я погледнем през антропософския възглед за преобразованията в

В науката за Духа не съществува нищо, което да не може да се подкрепи от съответните доказателства. Но трябва да напомним, че духовнонаучните доказателства се признават много по-трудно от естествонаучните. Това е напълно разбираемо, но то не се дължи на факта, че духовнонаучните доказателства са по-малко точни и строги, а на обстоятелството, че когато човек се изправи пред тях, той веднага губи опората на сетивните факти, която го улеснява да приеме доказателствата на естествената наука. Но това няма нищо общо с доказателствените методи, с тяхната сила и резултатност. Ако някой е в състояние обективно да сравни естествонаучните доказателства с изградените по същия начин духовнонаучни доказателства, той лесно ще се убеди в еднаквата им доказателствена стойност. Така описанието на повтарящите се въплъщения, което ясноvideцът дава, ще се подкрепи и от тези доказателства. Едното може да помогне на другото и човек да затвърди убеждението си с помощта на разума.

Рудолф Щайнер GA 16

човешкото съзнание в различните епохи. Тогава у Св. Анселм виждаме не раждането, а залеза на „доказателството“. Залез, в който прозира упадъкът на онова субстанциално мислене, което у най-ранните философи все още имало формата на възприятие. Остатъци от такова мислене са проследими чак до средновековието, че и насетне. В тази светлина „доказателството“ на Св. Анселм се явява късен отзвук от старото субстанциално мислене, което закономерно угасвало в хода на времето, за да отстъпи място на вътрешното Азово мислене като условие за човешката свобода. Може би затова Тома Аквински, предсещавайки посоката на бъдещето, не уважил априорното доказателство на Св. Анселм, а вместо него изковал своите пет апостериорни доказателства, където тръгвайки от Божиите творения в природата, той опитал да докаже Бога като тяхна скрита причина.

Така историята на „доказателството“ се явява симптоматичен отрязък от епохалния преход от природната необходимост на субстанциалното мислене към свободата на самоосъзнатото Азово мислене, а оттук и към чистото мислене. Чрез своя диалектически метод Хегел развил чистото абстрактно мислене и с него преоткрил идейната същност на света и тъждеството на мисъл и битие – вече не от природна принуда, а от вътрешна свобода. Щайнер отишъл по-нататък, като издигнал чистото мислене на по-високо ниво чрез съзерцателния метод и, макар и само 25-годишен, той вече могъл да изрече: „Мисленето е същността на света, а индивидуалното човешко мислене е отделна форма на изява на тази същност“.

Роман Радков

ГЕРХАРД ДОРН – АЛХИМИЯ, ВЪТРЕШНА ТРАНСФОРМАЦИЯ И ИНДИВИДУАЦИЯ

Герхард Дорн (Gerardus Dorneus ок. 1530/1535–ок. 1584) е един от най-значимите представители на късноренесансовата парацелзианска алхимия. За биографичните му данни съществуват известни несигурности: обикновено се приема, че е роден в Мехелен, днешна Белгия, и работил в Базел и Франкфурт. Той е лекар, преводач, издател, философ и алхимик, но историческото му присъствие се дължи най-вече на систематизирането и разпространението на съчиненията на Парацелз. Неговият принос е и в изграждането на собствена философско-алхимична доктрина. След смъртта на Парацелз, Дорн превръща идеите му в по-цялостна програма за природознание, медицина и духовна реформа. В периода 1568–1570 г. той превежда на латински множество парацелзиански съчинения, а за базелското издание на „Орега“ на Парацелз от 1575 г. редактира 26 латински текста. С редакторската и преводаческата си дейност Дорн съдейства решаващо за разпространението на парацелзианството в европейската медицина и натурфилософия от края на XVI век.

За да нюансира философското разбиране на схоластиката, Дорн противопоставя книжната авторитетност на опита, природното откровение и алхимичното действие. Алхимията за него не е само техника за обработка на вещества или търсене на философския камък. Тя е едновременно „философия на природата, медицина, теология на сътворението и практика за вътрешно преобразяване“. Именно този разширен смисъл на алхимията прави философията на Дорн основополагаща на по-късен етап за Карл Густав Юнг и Мари-Луиз фон Франц. В основата на философската му мисъл стои идеята, че природата, човекът и алхимичното дело са структурно съответстващи равнища на единен в същината си процес. Лабораторната трансформация на веществата не е изолирана техническа операция: тя повтаря, в умален и действителен вид, космогоничния процес на възникване на света и възможността за неговото възстановяване. Алхимикът не създава ex nihilo нова реалност, а съдейства за възвръщането на природата към нейната скрита цялост, чистота и първоначална хармония. Тази философия се организира

около прехода от „раздвоение към единство“. Дорн използва формулата, свързвана с Йохан Тритемий: „Rejiciatur binarius et ternarius ad unitatem convertibilis erit“ - „Нека двоицата бъде отхвърлена и троицата ще стане възвръщаема към единството.“ (Dorn, „Physica Trithemii“, „Theatrum chemicum“, 1659, vol. I, p. 388). Тук „двоицата“ означава не просто числото две, а състоянието на непримиримо противопоставяне: дух и тяло, небе и земя, мъжко и женско, форма и материя, светлина и тъмнина. „Троицата“ обозначава възможността противоположностите да бъдат свързани чрез медиативен трети принцип и така да възвърнат участието си в единството. При Дорн този медиатор е anima — душата, която свързва spiritus и corpus.

Фундаментална за неговата антропология е тройствената структура: Spiritus е духовният, интелигибилен и формообразуващ принцип; Anima е душевният, подвижен и посреднически принцип; тя е свързана с желанието, любовта и връзката; Corpus е телесният, материален и фиксиран принцип.

На алхимично равнище тази триада съответства на парацелзианските принципи sulphur, mercurius и sal. Сяратата е активният, огнен и формообразуващ принцип; живакът е подвижният и свързващият; солта е фиксиращият, телесен и стабилизиращият принцип. За Дорн обаче тези не са просто вещества, а универсални начала, валидни едновременно за човека, природата и алхимичната работа.

Особената оригиналност на Дорн се състои в това, че разбира opus alchymicum и като „вътрешна алхимия“. Целта на алхимичното дело е не само да се намери или произведе лечебната субстанция, често наричана medicina universalis, но и да бъде преобразен самият обект. Алхимията има морално, екзистенциално и религиозно измерение: тя изисква преобразяване на човека от разединено, „паднало“ същество към възстановена вътрешна цялост „Transmutemini ... de lapidibus mortuis in lapides vivos philosophicos“ - „Преобразете се ... от мъртви камъни в живи философски камъни.“

(Dorn, Clavis totius philosophiae chymisticae, Theatrum

chemicum, 1659, vol. I, p. 239).

Тук философският камък не трябва да се разбира единствено като външен алхимичен продукт. Той е образ на преобразената човешка цялост — на човека, който е преминал от духовна разпокъсаност и пасивност към живо единство на телесното, душевното и духовното. Камъкът е „жив“, защото изразява не неподвижна вещ, а постигната вътрешна интеграция. В „De speculativa philosophia“ Дорн формулира и един от най-често обсъжданите си принципи „Hominis in homine thesaurus existit maximus, et non extra ipsum“ — „Най-голямото съкровище на човека се намира в самия човек, а не извън него.“ (Dorn, De speculativa philosophia, Theatrum chemicum, 1659, vol. I, p. 274). Дорн не предлага субектът да се затвори в себе си, а да открие в собствената си вътрешност мястото, където микрокосмосът на човека е свързан с макрокосмоса и с божествения източник. Самопознанието има теологичен смисъл: човек не познава себе си изолирано, а чрез отношението си към Твореца, природата и реда на битието.

При Дорн алхимичните трансформации трябва да се четат на две равнища: като част от ранномодерната спагирична (Думата произлиза от гръцките думи *spraō* (разделям) и *ageiro* (събирам)) и медицинска практика и като символични описания на вътрешна трансформация. Не би било коректно те да бъдат представяни като валидни съвременни фармакологични или лечебни предписания. В неговите текстове операциите включват класическия алхимичен речник на разделяне, пречистване, разтваряне, възвисяване, съединяване и фиксиране. Според Дорн първата и най-трудна операция е *separatio*. Човекът в своето обикновено, „паднало“ състояние е не единство, а неразличена и конфликтна смесица от дух, душа и тяло. Разделянето не е разрушаване на личността, а условие за това всяко начало да разкрие собствената си сила и да стане способно за истинско съединяване. В този смисъл Дорн пише, че докато трите принципа остават слети, „никой няма сила“, но след разделянето всяко начало може да прояви своята действеност. След разделянето следва пречистването, а после — *coniunctio*, съединението. В неговия алегоричен диалог „Colloquium Spiritus, Animae et Corporis“ духът и душата първоначално се съединяват в единна *mens* след общо участие във „Фонтана на Любовта“, впоследствие и тялото преминава през собствено преобразяване и се включва в ново единство. Резултатът е *vir unus* — „единният човек“, образ на възстановената

човешка цялост. Дорновата вътрешна алхимия е сред най-важните исторически извори за юнговото психологическо четене на алхимията. Юнг не твърди, че ренесансовите алхимици са били психолози в съвременния смисъл. Неговата теза е, че в алхимичните символи се проектират психични процеси, свързани с несъзнаваното, с противоположностите и с търсенето на психична цялост. В мистичната страна на алхимията Юнг открива особено силни паралели с психологическия процес на индивидуация. Юнговата индивидуация означава процес на разграничаване и интегриране, чрез който човекът става по-цялостен, като установява по-съзнателно отношение между Аз-а, несъзнаваното и архетипните образи на психиката. В този контекст преходът при Герхард Дорн от *spiritus-animă-corporis* към *vir unus* се чете като символична представа за преодоляване на разцеплението и за създаване на по-всеобхватен център на личността. Дорн не формулира психологическа теория на индивидуацията в юнгиански смисъл; но дефинитивно именно неговата алхимична доктрина за разделянето, пречистването и повторното съединяване на *spiritus*, *animă* и *corpus* предоставя на Юнг един от важните символни модели за бъдещия концепт на индивидуационния процес.

В същността си трудовете на Герхард Дорн се явяват теоретична конfluенция на медицина, натурфилософия, християнска теология и ренесансова алхимична символика. Философска им значимост се състои в превръщането на алхимичното дело в цялостен модел на трансформация, природният процес, лабораторната операция и вътрешното преобразяване на човека биват три изоморфни равнища на движение от разделение към възстановена цялост. В неговата перспектива човекът не е завършена даденост, а същество, призвано да извърши трудна работа върху собствената си вътрешна множественост. *Separatio* прави възможно различаването; *purificatio* — освобождаването от разрушаващите смесвания; *coniunctio* — съгласуването на противоположните начала; а образът на *vir unus* представя целта: не заличаване на различията, а тяхното оживотворено и устойчиво единство. Това е причината Дорн да бъде толкова важен за Юнг: той предоставя богат алегоричен език за мислене на психологическата цялост, която не се постига чрез отстраняване на тъмното и телесното, а чрез тяхното преобразуващо включване в по-широк порядък на личността.

Емануела Христова

ВИДИМОТО СЛОВО, ЛЕЧЕБНИЯТ ЖЕСТ НА ИЗКУСТВОТО ХИРОФОНЕТИКА

На 13 септември, в гр. София, Валдорфско училище „Проф. Николай Райнов“ Д-р Петр Милек (Чехия) изнесе лекция на тема „Видимото слово, лечебният жест на изкуството Хирофонетика“. Гостуването му бе по покана на Фондация „Лумина Ласка“ и Медицински център „Хирон“.

Д-р Петр Милек е антропософски лекар, психиатър, психотерапевт и лектор в обучението по хирофонетика към „Училище по хирофонетика“ Република Словакия, както и председател на Асоциацията по антропософска медицина,

Република Чехия.

Хирофонетиката е създадена като терапевтичен подход за лечение на говорни затруднения през 70-те години на миналия век от логопеда Д-р Алфред Баур. Тя се базира на идеите за метаморфозата според хуманитарните науки на Рудолф Щайнер. В основата ѝ са скритите сили на звуците и ритмите на човешката реч. Пациентът чува звука и едновременно с това усеща нежния натиск, движението и топлината на ръцете на терапевта върху кожата. Първона-

чално хирофонетиката си проправя път в лечебната педагогика, но вече отдавна е надхвърлила тази област и се е доказала като полезна в грижите за възрастни хора, при психични и психосоматични проблеми и обща умора, нарушения на съня, като допълнителна терапия при хронични заболявания и в подкрепа на медицински интервенции.

Лекцията на Д-р Петр Милек беше посетена от повече от 30 лекари, лечебни педагози, учители, терапевти с лечебен масаж, както и хора, интересувани се от силата на това лечебно изкуство. По много фин и завладяващ начин той представи „раждането“ на Хирофонетиката, откряна вратата към основите на терапията, разказа за личния си опит като терапевт. Отбеляза, че точно тази

година, 50 години след създаването ѝ, тя е призната от Медицинската секция на Училището за духовна наука в Гьотеанума в Дорнах, Швейцария, като терапевтичен метод на Антропософската медицина. Лекцията завърши с практическа демонстрация на лечебния процес. В последвалия разговор на лектора с някои от участниците и поради интерес към това лечебно изкуство, се обсъди възможността за инициране на обучение по Хирофонетика в България. За връзка и повече информация: Ваня Тодорова, тел.: 0898 76 64 28.

Издателство „Изис-София“ подготвя за печат книгата на Алфред Баур „Хирофонетика“ в четири части.

Цвета Мишкова

Областите на прилагане на хирофонетиката се умножиха, тъй като ученическият кръг се разрасна и бяха поставени въпроси от областите на работа на учениците. По този начин първоначалната терапия за инициране на говора се превърна в такава, която постепенно навлиза в областта на медицинското лечение. С опита, който натрупахме, установихме каква огромна полза има хирофонетиката. В сътрудничество с лекарите, тя предоставя едно ценно допълнение към медикаментозната терапия. Тя може да бъде приложена подобно на лечебната евритмия, особено там, където евритмията е по-трудна за провеждане. Междувременно този труд вече е издаден на португалски, чешки, английски и италиански език. Преводи на други езици са на разположение за вътрешна употреба на Училището по хирофонетика. Така, че съм благодарен на учениците и абсолвентите за техния буден интерес и особено на колегията от преподаватели, които ми съдействат в провеждането на курсовете.

Алфред Баур

Кога всъщност е започнало научното изследване на говора, може трудно да бъде определено. Със сигурност достига много назад в предисторическото време. Първите доказуеми фонетичи са били изобретателите на фонетичното писмо. Както днес е известно, най-ранните текстове

написани с фонетични знаци произхождат от Еламитите. Те възникват по времето около 3650 г. пр. Христос (Еламитите са живеели североизточно от устието на Ефрат и Тигър в Персийския залив. Столицата е била Суза.) От гледната точка на днешната наука човек започва да изследва говора в средата на миналия век, тогава когато хората са започнали да изучават чужди езици. Съществуваше необходимостта, точно да се изясни, как звуците и сричките, думите и изреченията наистина биват изговаряни, тъй като обикновеното писмо дава само недостатъчна информация за това. Фонетиката като наука първоначално изследва физическите процеси на говорене. Тя анализира звукообразуването, ударението на речта, формата и разделянето на сричките и т.н... Достигнали са до извода, че едно сравнителното изследване на говора не трябва да изхожда от буквата, а от действително изговорения звук. Също така наскоро започнаха, да се използват определени технически инструменти в изследванията на звуците. Така човек допълваше и проверяваше, каквото око и ухо можеха да наблюдават при процеса на говорене. Фонетиката днес представлява, както в областта на физиологията, така и в акустичната област, една изключително диференцирана наука.

Алфред Баур

Самота

Без звук, без шум е самотата.
Тя завладява светлите души.
Поглежда във към суетата
и призрачните мостове руши.

В едно мълчание голямо,
открива своя пристан тих.
Събира в шепата си само,
вълшебен и възвишен стих.

Живее във копнежа вечен,
за правда, светлина, любов,
на всеки, който е наречен -
за свобода да е готов.

Вихра Калапишева

ЖИВИЯТ СЪД НА СВЕТИЯ ДУХ

Когато изучаваме антропософските истини и извършваме заедно антропософски дела, ние се съединяваме с потоците на София. И това, което ни обединява, е, че ние изграждаме основата за инкарнацията на съществото София в човечеството. Със собствения си опит ние даваме възможност на София да влезе в човешките души. Когато Рудолф Щайнер е донесъл Антропософията от света на Праобразите, той е отворил вратата към нейната космическа сфера, за да може тя да свърже съдбата си с човешките съдби. И самата София е слязла на Земята през тази врата, за да стане Антропос-софия. Когато човек започне да разширява своето духовно познание, откъдето и да е тръгнал, докъдето и да е стигнал, той неизбежно започва да си задава въпроси за съществото София и за съществата, които наричаме Бодисатви, както и за онези същества, които взаимодействат с тях. Изброявайки различните видове Бодисатви в зависимост от техните роли,

цели и задачи, Рудолф Щайнер разширява това понятие до такава степен, че то би трябвало да бъде сменено с ново, но той не го сменя.

От неговите лекции разбираме, че светът на Бодисатвите и София е светът на Провидението, в който действа космическият Христос, а той е източникът на самия живот. Тялото на Светия Дух са Бодисатвите, но само в тяхната съвкупност. Те са носители на висшите духовни истини и имат специални задачи, а космическият Христос е живот, който се излива в други същества. По-късно тези същества стават Учители на човечеството, които вървят по пътя към степента Буда. Бодисатвата е едно човешко същество, което съзнателно работи със своя Ангел и върви към степента Буда, колкото и далечен да е този път и на каквато и степен да се намира той. В своята духовна работа такъв човек е инспириран от един Архангел. Когато тези две същества, Ангелът и Архангелът, действат заедно с човешкото същество, за тях се употребява понятието голям Бодисатва. По пътя към степента Буда се присъединява и едно същество от йерархията на Архаите и тогава се получава едно тройно духовно същество. Архаите могат да действат само чрез елемента на огъня и затова наричаме тройното същество Небесен огън.

Когато тази човешка индивидуалност премине на по-високо ниво, тя дава възможност на големия Бодисатва да слезе на една по-ниска степен, за да може да действа в човечеството и да дава нови импулси на земното развитие. Във висшата лежа на големите Бодисатви субстанцията на космическия Христос действа чрез Светия Дух и в момента на преобразяването на Бодисатвата се приближава с една степен към Земята. Само така Той може да премине от свръхдуховните светове в духовните. Космическият Христос е тринадесетият, който действа в центъра на дванадесетте Бодисатви. Човешките същества, които вървят по този път, се наричат Учители на пътя и всеки от тях има задачата да помага на човечеството да се издигне на една по-висока степен в еволюционния си път. Рудолф Щайнер казва, че от гледна точка на източната езотерика западните Учители напълно могат да бъдат наречени Бодисатви. Той споменава такива Учители като Манес, Заратустра, Скитиан и Кристиан Розенкройц, след неговото посвещение през 18 век. На различните стъпала по пътя към степента Буда се намират различни Учители на човечеството. Рудолф Щайнер условно ги разделя на източни и западни Учители, но това разделение не е на географски принцип. Основната разлика между източните и западните Бодисатви е, че източният никога не се инкарнира напълно на Земята. Той действа чрез други човешки индивидуалности, избрани от него, и влиза в тях само докато достигнат своята 30-та година. За разлика от източните Учители, западните се инкарнират на Земята постоянно в напълно човешки външни обвивки. Източният Бодисатва не се инкарнира, след като достигне степента Буда, докато западният продължава да се инкарнира, изпълнявайки все по-нови задачи. В света на Провидението се намира голямата лежа на големите Бодисатви и при всяка следваща инкарнация западният Учител дава възможност на един от големите Бодисатви да действа на Земята. След

като стигне до степента Буда, западният Бодисатва започва да се инкарнира веднъж на всеки век и така той преминава през едно разширяване и задълбочаване на връзката си с голямата лежа. С тази лежа се намират в постоянна връзка както източните, така и западните Бодисатви.

В лекция от 17. 09. 1911 г. Рудолф Щайнер поставя знак на равенство между западното понятие Учител и източното понятие Бодисатва. Западният Учител служи като един жив съд на Светия Дух и донася на човечеството висшата езотерична мъдрост, благодарение на която човекът осъзнава вечното ядро на своето собствено същество. Източният Бодисатва преминава само веднъж през своя земен опит, след което получава съвсем други задачи. В един момент той постига своята мирова мисия и започва да действа отгоре надолу. Източните Бодисатви донасят от духовните светове висшите импулси и ги вливат в човечеството, като никога не докосват земния свят и никога не се приземяват повече. Те запазват миналото за по-нататъшното развитие на човечеството и Рудолф Щайнер ги нарича Лунни посланици на Учителите на Мъдростта. За разлика от тях действието на западните Бодисатви е винаги отдолу нагоре. Те се инкарнират многократно на Земята и достигат все по-високи степени на посвещение. Западните Бодисатви не напускат земната еволюция, а жертвено продължават да се инкарнират, като внасят Слънчевия импулс в земното развитие. Независимо от тези сериозни разлики, западните и източните Бодисатви са в постоянно сътрудничество най-вече при големите изпитания по пътя си. Такова изпитание е преждевременното издигане в духовните светове, което е едно чисто жертвено служене на цялото човечество и за западните Бодисатви то е един лично преживян опит. Те подражават на Христос, като се отказват от блаженото пребиваване във висшите светове. В пълна свобода те вземат решението да се инкарнират постоянно на Земята до края на земната еволюция. И докато пътят на Буда върви към издигането до райското състояние на душата преди грехопадението, то пътят на Заратустра като западен Учител е една постоянна подготовка за идването на Христос на Земята. Необходимостта от постоянно сътрудничество между западните и източните Бодисатви произтича от това, че ненавременната поява на духовните сили при източните води понякога до определени опасности, които могат да бъдат отстранени от западните. Примерите за такова сътрудничество са много, но най-важният посредник между тях е индивидуалността на Рафаел-Новалис, а най-важното обединяване на източните и западните духовни сили е във възникването на духовната наука, за да бъде тя създадена от Рудолф Щайнер.

Сферата на Бодисатвите е основен източник на езотеричното християнство, за израстването на което са работили многобройни западни Учители, както и самият Рудолф Щайнер, но цялата неповторимост на неговата индивидуалност не може да се сравнява с индивидуалностите и задачите на другите големи Учители на езотеричното християнство. Както и неговата мисия не може да се сравнява с тяхната. Големите Учители не са могли да достигнат цялата пълнота на Христовото съзнание, защото преди това то все още не е било възкръснало. Достигането до Христовото съзнание е

възможно само благодарение на влизането на Христос в човешкия Аз чрез Светия Дух. Разликата между посвещението на Рудолф Щайнер и посвещението на другите Учители на езотеричното християнство е в това, че всички те са преминали през своите посвещения преди втората Мистерия на Голгота и затова не са могли да достигнат цялата пълнота на Христовото съзнание. Техните посвещения са станали, преди това Христово съзнание да възкръсне, а Рудолф Щайнер е преживял именно това възкресение на Христовото съзнание. Той е преживял Христос в сферата на интуицията и днес всеки човек може да стигне до това преживяване, ако положи усилията, които е положил Рудолф Щайнер.

В момента, в който духовният ученик успее да вникне в цялото значение на Мистерията на Голгота, той става носител на отпечатъка на Аза на Христос. Точно това се е случило с Рудолф Щайнер. На най-висшата степен на интуицията той е срещнал Мировия Аз и е осъществил думите „Не аз, а Христос в мен“. Тогава той е приел в своя Аз отпечатъка на Христовия Аз. Рудолф Щайнер е преживял един много важен момент от Поврата на Времената. Това е моментът, когато кръвта на Христос е събрана в Чашата на Граала, а тази кръв е земният носител на Неговия Миров Аз. След това преживяване Рудолф Щайнер е успял да открие пътя на човечеството към Новите Мистерии и той нарича вървящите по този път „посветените на Граала“. Но за да се извърви този път, е необходимо душите да достигнат до една степен на зрелост. И когато тази зрелост е постигната, в Мистерията на Христос може да се проникне чрез виждане в Святата чаша. Духовната наука призовава всяко човешко сърце да открие тайната на Святата чаша и ако хората позволят да духовната наука да разкрие тази тайна в техните сърца, ще получат отпечатък от Аза на Христос.

Рудолф Щайнер е получил своя отпечатък от Аза на Христос в своя Аз, вирайки се в Кръста на разпятието в деня, който той нарича Празник на познанието. Това виждане в Чашата на Граала е духовното причастие, което християнският посветен може да получи на Земята. Кристиан Розенкрийц е първият земен човек, който е приел това причастие в епохата на Съзнателната душа. По този начин той е положил основата на най-силната връзка на човечеството с Христос, която е била възможна тогава. Но дейността на Кристиан Розенкрийц е била достъпна само за най-тесния кръг розенкрийцери и то за най-напредналите. За разлика от него, Рудолф Щайнер е достигнал сам степеня, на която може да се получи духовното причастие. Целта на неговата дейност е била да доведе до тази степен възможния най-широк кръг хора. Рудолф Щайнер е искал да подготви хората и да ги направи толкова зрели, че да получат отражението на Аза на Христос. Отпечатъкът от Аза на Христос, който Рудолф Щайнер е получил, е бил в такава форма, в която някога ще могат да го получат всички хора. Точно в това е уникалността

на неговото посвещение. След като Рудолф Щайнер е приел отпечатъка на Аза на Христос в своя Аз, за всеки духовен ученик могат да станат достъпни действията на Светия Дух в свръхсетивните светове и на микрокосмическо ниво може да се повтори станалото в Поврата на Времената. А това, което е станало в Поврата на Времената, е, че апостолите са приели съдържанието, което са имали в своите души древните Слънчеви герои. И когато Слънчевата сила се е изляла в душите им, тя е започнала да действа в земното развитие. В старите мистерии степеня Слънчев герой е била шестата степен на посвещение, а в съвременното посвещение й съответства степеня „сливане с макрокосмоса без загуба на съзнанието“. Това е един процес, при който Светият Дух действа от сферата на Бодисатвите и връзката със сферата на Бодисатвите може да бъде съзнателно достигната от съвременния посветен. Преди посвещението на Рудолф Щайнер, от сферата на Бодисатвите е трябвало да слезе Духът, който да освети своя земен носител, а този земен носител да му отстъпи своя Аз. Случаят с Рудолф Щайнер е

противоположен. Той се е издигнал със своите собствени сили на шестата степен на посвещение и е осъществил това издигане в противоположната посока на предишната, която е била отгоре надолу. Всички източни Бодисатви принадлежат на потока на Авел и вървят отгоре надолу, а Рудолф Щайнер принадлежи на потока на Каин, който винаги търси достъпа до духовните светове отдолу нагоре. Издигането до тези степени на посвещение му е позволило да черпи от източника на мировата мъдрост и да я излива в човечеството. Рудолф Щайнер е донесъл духовната наука, защото съвременното човечество още не е в състояние да вижда Христос и е необходимо някой сам да се издигне до сферата на Бодисатвите, за да я донесе. В епохата на Съзнател-

ната душа вече е необходимо до тази мъдрост да се стигне с цялостното Азово съзнание. В нашата епоха мъдростта от сферата на Бодисатвите е трябвало да бъде донесена на Земята и върната на Михаил. Необходимо е михаелическата интелигентност да бъде мислена от хората и затова Рудолф Щайнер е съединил космическото християнство с езотеричното християнство. Космическото християнство произхожда от небесната сфера на Михаил и в тази сфера срещата с него може да се сбъдне на нивото на инспиративното съзнание. Преди да е дошло времето на неговата първа християнска епоха, Михаил е разкривал мировата мъдрост в своята Свръхсетивна школа. А сега ние вече живеем в неговата първа християнска епоха и е необходимо космическата интелигентност да стане човешка, а мъдростта да бъде издигната до Азовото съзнание на всеки човек. Когато това се случи, бихме могли да се надяваме, че Мистерията на Христос ще стане наше пълно и цялостно преживяване, но за да разберем напълно тази Мистерия, е необходимо да си припомним едно събитие. Ние знаем, че срещата на Ру-

долф Щайнер с Христос в интуитивната сфера е едно непосредствено отражение на втората Голгота на Христос, както той я нарича. При тази втора Голгота Неговото съзнание е претърпяло смърт и възкресение в най-близката до Земята свръхсетивна област. Това е станало в Ангелското същество, чрез което Христос действа на Земята. Благодарение на тази втора саможертва на Христос днес все повече хора могат да виждат появяването на Христос в етерна форма. Рудолф Щайнер описва тази жертва на Христос в лекция от 02. 05. 1913 г. в Лондон. В тази лекция той обяснява, че причината за угасването на Христовото съзнание в Ангелското същество е неговото повторно разпятие от материалистически настроените души. След това свое второ разпятие Христос е направил същото, което е направил в Поврата на времената. Той жертвено е поел в своето съзнание всички последствия от материализма и ги е трансформирал. Христос е поел в своето собствено Същество черната сфера и я е преобразил. Тогава в човешките души е оживяло Христовото съзнание, което до този момент е живяло скрито в тях. Пленници на ариманическите духове дотогава са били човешките души, които са станали причина за угасването на Ангелското съзнание на Христос. Саможертвата на Рудолф Щайнер е станала съвсем малко по-късно, след като в същата сфера вече се е случила втората Мистерия на Голгота. Тогава на Рудолф Щайнер се е наложило да спасява своите свръхсетивни способности, за да излезе от този двубой като победител. Както никога по-рано той се е оказал на ръба на

мировата бездна и за него единственият възможен изход от бездната е било духовното преживяване на Мистерията на Христос. В резултат на неговата победа над демоническите същества новото Христово съзнание сега е достъпно за човечеството и всеки може да го изживее като Рудолф Щайнер. Днес всеки може да го превърне в своя лична опитност и може да преживее възкресението на Христовото съзнание след неговата смърт в ангелската сфера. Но хората могат да постигнат това само на имажинативна степен, за да виждат Христос в етерна форма. Много по-висше е изживяването на Рудолф Щайнер в интуитивната сфера, но не е без значение това, че преди своята среща с Христос той вече е имал такава среща с Михаил. В това се състои разликата между посвещението на Рудолф Щайнер и посвещението на другите големи Учители на езотеричното християнство. Всички те са преминали през своите посвещения преди Втората Голгота, и не са могли да достигнат цялата пълнота на Христовото съзнание, защото техните посвещения са станали, преди Христовото съзнание да възкръсне. Този въпрос е обречен на непрестанно доизясняване, защото нито едно духовно изследване не може да обхване цялата сложност и многообразие на космическите взаимодействия. И защото в реалния духовен живот всичко се намира в непрекъснато подвижно взаимодействие, така че нищо в духовното познание няма завършен вид.

Веселина Велкова

Хората къде доброто търсят
научи, а в злото се съмнявай.
Под властта на ангел или дявол
проникни в най-висшата си същност.

„В огъня съм, с меч не ме посичай!“
Пътни сам в пламъците слепи.
Като феникс мий се в своята пепел
и ще си пречистен, ще си ничий.

Алберт Шефен

Мантричното изкуство не е в разбирането на съдържанието, а в преживяването на текста като музикално произведение. Ние го свързваме със собствената си душевна сила и оставаме в него. Укрепваме се чрез постоянното повтаряне на тази душевна сила, която живее в изречението. Силата, с която разбираме хората чрез думите, се превръща в нещо друго. С произнасянето и повторението на мантрата в душата влиза сила, която не преминава към другия човек, а влиза в духовния свят. Тя е подобна на напрежението на мускул при движение, с което сме станали зрели да постигнем затворената в думите висша сила на мисълта. С тъкането във външните действия ние се вживяваме в инспирацията. Тогава вместо Аза на другия човек, ние преживяваме Аза на индивидуални духовни същества.

Рудолф Щайнер GA 322

ДУХОВНАТА ПРЕДИСТОРИЯ

В лекция от 28 юли 1924 г. Рудолф Щайнер описва едно космическо събитие и това е единственото му описание. Първата йерархия, Серафими, Херувими и Престоли, е единствена в кръга на йерархиите, която притежава такава духовна сила, че може да отпечатва духовните импулси в самата материя. Тя е насочила субстанцията на космическите мисли от сферата на втората йерархия, Кириотетес, Динамис и Ексузиаи, надолу към Земята, за да трансформира с нейна помощ цялата вътрешна конституция на земните хора. Същността на това преобразуване се е състояла в това, че човекът, който до този момент е бил същество на сърцето, е станал от този момент нататък същество на главата.

Разбира се, за много хора подобно преобразуване на човека от страна на йерархиите не изглежда много привлекателно.

Защото днес повечето хора предпочитат да бъдат същества на сърцето, отколкото на главата. Но при правилното разбиране на този процес се оказва, че благодарение на такова изменение на човешката природа, пътят към сърцето за първи път в земната еволюция става наистина свободен и напълно съзнателен. Защото в миналото като същество на сърцето човекът е бил все още напълно зависим в сферата на чувствата си от изначално ръководещите го божествено духовни йерархии, докато ставайки същество на главата, той напълно се е освободил от тяхното покровителство. А причината е в това, че земното мислене на човека е свързано с физиологичните процеси на мозъка и затова то е мъртво мислене, до което йерархиите вече нямат достъп. Така че само в сферата на такова мъртво мислене човекът може да стигне до преживяването на своята свобода.

По съвсем друг начин стоят нещата с чувството. В процеса на земното развитие то само частично е приело в себе си силите на смъртта и затова до известна степен все още е останало свързано с йерархиите. Така че в областта на чувствата, днес човек не притежава пълна свобода. Това още по-малко е възможно в областта на волята, където човекът е в състояние на дълбок сън. И до днес той е неразделно свързан с водещите го духовни йерархии, които формират неговата карма в дълбините на волята. Напротив, достигайки свободата в областта на мисленето като съществото на главата, човекът вече може свободно и съзнателно да навлезе в сферата на сърцето, за да го превърне постепенно в нов орган на духовното познание. В бъдеще човек ще може да постигне това и по отношение на собствената си воля, и благодарение на това, ще стигне до съзнателното преживяване на своята карма. Защото истинското мислене със сърцето, като изцяло нова духовна способност, стана възможно за човечеството едва след като цялата му природа беше изменена от първата йерархия по описания начин. Рудолф Щайнер характеризира този нов път от главата към сърцето като път, към който Михаил иска сега да насочи човека: „Той освобождава мислите от областта на главата и прави свободен пътя им към сърцето“ GA 26. Защото само благодарение на сърдечното мислене е възможно съзнателното сътрудничество на човека с Михаил.

Казаното прави разбираеми онези колосални промени в историческото развитие на човечеството, които се случиха на Земята в резултат на това събитие. Външната история говори във връзка с това за така нареченото „Ново време“, което е настъпило приблизително в началото на 15 век, а духовната наука съобщава във връзка с това за началото на епохата на Съзнателната душа (1413). Може дори да се каже, че преобразуването на човека от първата йерархия точно в това време е необходима предпоставка за развитието на съзнателната душа на Земята. Фактът, че първата йерархия е взела субстанцията на космическите мисли, която е била необходима за трансформацията на човешката природа, от областта на действието на втората йерархия, тоест непосредствено от Слънчевата сфера, където в същото време е започнала своята дейност Школата на Михаил, посочва нейното непосредствено участие в това космическо събитие. Във връзка с това Рудолф Щайнер казва, че в същото време Михаил и свързаните с него йерархически същества, както и човешките души, са били непосредствени свидетели на това космическо събитие. А паметта за него може да действа по-нататък като нов творчески импулс в техните собствени дела. В една от кармическите лекции, прочетени от Рудолф Щайнер в Англия, той съобщава това, че в качеството си на ученици на Михаил в неговата свръхсетивна Школа е участвал не само голям брой човешки души, намиращи се по това време между смъртта и новото раждане, но също и редица същества, принадлежащи и на трите степени на третата йерархия. „Всички онези, които са принадлежали на Михаил като развълпътени човешки души, са взели участие в голямата Школа, която в свръхсетивна форма е имала своето място през 14, 15 и 16 век. В нея са взели участие също и всички същества от йерархията на Ангели, Архангели и Ар-

хаи, които са принадлежали на течението на Михаил. В нея са взели участие и многобройни елементарни същества.“ (GA 240, 27. 8. 1924).

От това следва, че наред с хората и многобройните елементарни духове, както и онези същества, които принадлежат към третата йерархия, са били свръхсетивни свидетели на описаното преобразуване на човека, осъществено със силите на първата и втората йерархии. Нещо повече, в определен смисъл може даже да се говори за тяхното участие в това събитие, защото в духовните светове - особено когато става въпрос за йерархични същества - самото съзерцание на едно събитие е специфична форма на съучастие в него. Ето защо може да се каже, че в процеса на духовната трансформация на човешкото същество, която е станала в началото на 15 век, са участвали всичките девет йерархии, макар и по напълно различен начин. По късно Рудолф Щайнер описва онова, което се е открило тогава от Слънчевата сфера пред духовния поглед на участниците в Школата на Михаил, като мощна духовна буря, която в онова време се е разразила в обкръжението на Земята. Тази буря е била израз на мощната дейност на първата йерархия, отпечатваща в паметта на земните хора субстанцията на космическата интелигенция от областта на втората йерархия: „Виждаше се как Серафимите, Херувимите и Престолите, благодарение на тяхната мощ, способна да отпечатва духовното във физическото, пренасят духовната субстанция от областта на Ексузиати, Динамис и Кириотетес надолу, във физическия свят... Серафимите, Херувимите и Престолите въвеждаха космическата интелигенция в онзи орган на човешката организация, който представлява организацията на нервно-сетивната система, организацията на главата... До този момент човекът е бил „човек на сърцето“, сега той е станал „човек на главата“. Интелигенцията е станала негова собствена интелигенция.“ (GA 237, 28. 7. 1924)

Но на самата Земя, независимо от последвалите големи изменения в човешката култура и история, които са започнали по онова време, хората всъщност не са забелязали нищо от протичащите в тях и около тях духовни събития. И само в строго скритите от външния свят езотерични школи на истинските розенкройцери, съществува знанието за тази космическа буря и последвалото я преобразуване на човешката природа. (GA 237) В тази връзка Рудолф Щайнер посочва още един факт от изключителна важност, който вече засяга самите антропософи. А именно това, че ако те като участници в Школата на Михаил и като непосредствени свидетели на описаните събития, се опитат да се потопят достатъчно дълбоко в собствените си души, чак до онази област, където в тях са спомените за съпреживяната небесна буря, тогава тези спомени ще могат да послужат като източник на истинския антропософски ентузиазъм. „Това трябва да бъде разбрано, тъй като тези мълнии и този гръм, скъпи мои приятели, трябва да се превърнат в ентузиазъм (Begeisterung) в сърцата и душите на антропософите!“ (GA 237)

Тогава този ентузиазъм може да бъде преживян особено при интензивното потапяне в антропософските идеи, които тогава се превръщат за нас в един вид процес на припомняне на онова, което ние самите сме възприемали

в свръхсетивната Школа на Михаил. Защото такъв духовен ентузиазъм, издигащ се от дълбините на душата в процеса на изучаването на Антропософията, не е нищо друго освен първото ни съзнателно приближаване до нашата собствена антропософска карма, към реалната ни принадлежност на свръхсетивното течение на Михаил във висшите светове, с които сме били свързани преди идването ни на Земята. Така че, ако напоследък в антропософските кръгове отново се чува мнението, че работата в групите е изживяла времето си и че изучаването на антропософските идеи не предизвиква вече ентузиазъм, а напротив, все повече се преживява като някакво бреме, което трябва да се носи по традиция, по задължение или вследствие на други външни съображения, то в действителност това означава не нещо друго, а това, че ние сме се отдалечили от нашата антропософска карма. Ние сме започнали трагично да забравяме онези решения, които сами сме взели като ученици на Михаил в неговата свръхсетивна Школа, а след това в имажинативния култ сме ги потопили в дълбочината на своята воля, за да станем на Земята негови истински служители, стремящи се за свобода да изпълним не толкова своята, колкото неговата воля по отношения на по-нататъшното развитие на човечеството. Но ако ние сме успели дотолкова да оживим и да задълбочим в себе си преживяването на антропософските идеи, че те да са в състояние да предизвикат у нас истински ентузиазъм и радост от познанието, изпълвайки живота ни с нова светлина и смисъл, това означава, че идвайки на Земята, ние сме успели да се присъединим към нашата Михаелическа карма и сега на тази основа ние желаем да работим по-нататък над нея в смисъла, в който тя ще бъде описана тук.

Нещо повече, само едно такова кармически обусловено изживяване на истинския духовен ентузиазъм по отношение на антропософската работа е най-здравата основа за създаването на нова човешка общност. Защото този ентузиазъм става движеща сила на онзи спиритуален идеализъм, който е необходим за осъществяването на обърнатия култ в съвместната антропософска работа. Рудолф Щайнер обяснява това, обръщайки се към антропософите със следните думи: „Ако ти понижиш със своята воля вътрешното си същество, ако насочиш към него вътрешния си ентузиазъм (Begeisterung), тогава ти ще тръгнеш със сетивния си опит и ако ти го идеализираш, ще тръгнеш по пътя, противоположен на този, по който внасяш тайните на свръхсетивния свят във формирането на култа.“ (GA 257). Такъв е пътят, който води към обърнатия култ. А благодарение на него ние можем наистина да се издигнем в сферата на йерархиите и така да пристъпим към осъществяването на задачата, която Рудолф Щайнер формулира така: „Хората трябва да работят заедно с Боговете, със самия Михаил.“ (GA 240)

Източникът на този нов ентузиазъм може да бъде разбран и от друга гледна точка. Изучавайки антропософията, ние за първи път се учим да използваме онази свършено нова способност, която човечеството още не е имало в миналото, а именно да разбираме със земния разсъдък процесите, събитията и съществата от духовния свят, с такава мисловна точност и почти математическа яснота, с каквата в началото на Новото време, учените са изследвали и позна-

вали външната природа и нейните закони. Преди появата на Антропософията на Земята такава възможност за човечеството не е съществувала. Ако ние се запитаем за нейния източник, то ние трябва вътрешно да се пренесем на Слънцето и, гледайки Земята оттам, духовно да преживеем в нейното обкръжение мощната „космическа буря“ като израз на онова радикално изменение на човешката природа, благодарение на което е станало възможно появяването на Антропософията на Земята и това, че всеки здрав човешки разум може да я разбере на първата степен на съвременното посвещение.

Ето защо, изучавайки Антропософията и не спирайки пред никакви трудности, ние всъщност, откриваме в себе си тази свършено нова способност, която можем да развием само в нашето време, тоест в рамките на настоящата епоха, в която Михаил ръководи човечеството като Дух на Времето. В бъдеще след нейното изтичане – а тя ще продължи още два, три века – задачите на човечеството ще бъдат вече други и ще бъде трудно да се навакса пропуснатото. Обобщавайки изложеното по-горе, можем да кажем, че небесната подготовка на Антропософията преминава не през два, а през три етапа. Първата от тях е във времето на „духовната буря“ и трансформацията на човешката природа, която от окултна гледна точка направи възможно настъпването на епохата на Съзнателната душа на Земята. След това започва Школата на Михаил, която продължава няколко века в Слънчевата сфера. И накрая целият процес завършва с имажинативния култ в най-близкия до Земята духовен свят.

Преди да продължим, е необходимо да разгледаме окултната предистория на онова събитие, благодарение на което човекът на границата на Новото време се трансформира от „същество на сърцето“ в „същество на главата“. Във връзка с това Рудолф Щайнер казва, че такива събития се случват изключително рядко в земната еволюция. Последното от тях е било на древна Атлантида. „За последен път това беше в атлантическото време, когато нещо подобно се е случило в свръхсетивния свят.“ (GA 237) От тези думи следва, че и в дадения случай ние можем да говорим за определен ритъм, обхващащ огромни периоди от земното развитие, които в ранните си лекции, принадлежащи още към теософската терминология Рудолф Щайнер нарича „коренни раси“. От характера на събитието, описано по-горе, можем да направим извод, че на древна Атлантида, по подобен начин цялата човешка природа е била преобразена чрез съвместните действия на първата и втората йерархия по такъв начин, че в онова време човекът от същество на крайниците е бил превърнат в същество на сърцето. Проследявайки това събитие назад в миналото, можем да предположим, че едно още по-ранно събитие е имало своето място в древна Лемурия. То е първото по реда си събитие и се състои в това, че слънчевата субстанция на космическата интелигенция тогава е била въведена за първи път в човека от областта на втората йерархия чрез съществата от първата йерархия.

Така че, ние имаме три последователни космически събития като цяло. На древна Лемурия субстанцията на слънчевата интелигенция за първи път е встъпила в чове-

ка и първоначално е пронизала само системата на неговите крайници. На Атлантида тя е издигната от йерархиите на една по-висока степен и с нея е пронизана сърдечната система. А в следатлантското време, на границата на епохата на Съзнателната душа, когато е трябвало да се положи основата за успешното завършване на цялото земно развитие, космическата интелигенция е била въведена в системата на главата на човека. Казаното хвърля нова светлина върху факта, че именно във времето на Лемурия човечеството е било надарено с индивидуалния Аз, чиято субстанция е била пожертвана от Духове на формата, или по-точно от седемте слънчеви Елохими, които са описани в Библията. Така че именно в процеса на пронизването на човешките крайници от слънчевата интелигенция, е станало възможно субстанцията на неговия Аз да навлезе в него по този път. По-нататък, благодарение на второто космическо събитие, вече на древна Атлантида, тази субстанция на Аза е била издигната до човешката сърдечна система, а в началото на 15 век - в областта на главата, поради което за първи път целият човек (и трите му системи) е бил проникнат от импулса на Аза. По този начин в него е била положена основата на изживяването на себе си като свободно азово същество, което трябва да настъпи в Епохата на съзнателната душа.

По един удивителен начин и трите описани етапа на развитие се повтарят в микрокосмическа и ускорена форма всеки път, когато човек се събуди. Чисто външното наблюдение може да покаже, че в процеса на пробуждане Азът и астралното тяло се връщат към физическите и етерните обвивки, преминавайки през три етапа. Външно погледнато непосредствено преди събуждането човек винаги прави няколко произволни движения с крайниците или с цялото си тяло, след това той отваря очи или още преди да ги отвори, смътно започва да възприема звуците, светлината и температурата около себе си, но едва в началото на мисловната дейност пробуждането може да се счита за завършено. Тези три етапа на пробуждане съответстват на проникването на Аз първо в крайниците на човека, след това в неговата ритмична система и накрая в главата. При това на първата степен микрокосмически се повтаря събитието от епохата на Лемурия, когато човекът е бил надарен с принципа на Аза. На втората степен се повтаря събитието от Атлантическия период, когато човекът за първи път е стъпил на твърдата земна почва от атмосферното обкръжение на Земята, в резултат на което за първи път са се отворили очите му и другите сетива за външния свят. И в заключение, в началото 15 век, човекът най-накрая е стигнал до преживяването,

че той сам произвежда мислите си, а не ги получава като инспирации от духовния свят. С други думи, от това време нататък мисловната дейност на човека напълно се е свързала с физиологичните процеси на мозъка му, в резултат на което неговите мисли са придобили характера на сенчести, мъртви образи, в призрачния свят на които става възможно да бъде изживявана индивидуалната свобода.

Както видяхме, в трите етапа на небесното формиране на Антропософията - особено в нейния първи етап - всичките девет йерарси са взели участие, макар и по различни начини. Така че всички те, по един или друг начин, са свързани с обновяването на кармата на антропософското движение. Следователно, за да стигнем по-далеч, трябва да се запитаме каква е всъщност тази карма и в по-широк смисъл кармата като цяло. Обикновеният отговор на този въпрос звучи така: кармата е причина в моралния ред на света или закона на универсалната справедливост, действаща от едно възплъщение на човека в друго. Но това определение на кармата е много абстрактно. Ако се обърнем към нейната реалност в духовния свят, тогава тя изглежда така: „Тази човешка карма отначало е само фон, завеса. И ако погледнем зад този воал, тогава виждаме, че Архаите, Архангелите и Ангелите се въртят, работят, действат и го създават заедно с Кириотетес, Динамис, Ексусиаи, Серафими, Херувими, Престоли“ (GA 239)

Действието и на деветте йерархии в процеса на формирането на човешката карма може да се характеризира по следния начин. Третата, най-близката до човека йерархия, Ангели, Архангели, Архайи, пренася непрекъснато създадената от хората карма в духовния свят, където я прехвърля на съществата от втората йерархия, които я трансформират по такъв начин, по който може да бъде свързана с целия духовен космос. И накрая, първата йерархия, Престоли, Херувими, Серафими, сваля последиците от световната карма, която се е върнала в земния свят, и ги отпечатва в самата земна материя, така че нейните последици да срещнат човека в следващото възплъщение с необходимостта да царуват на земята природните закони. Може също така да се каже, че третата йерархия носи пълното съзнание за всички кармични връзки на земните хора. Втората йерархия ги прониква с живота на духовния космос, а първата йерархия им дава онази окончателна и непоклатима форма, в която след това те действат на Земята като закони и като висша божествена справедливост.

Сергей Прокофиев

Превод: **Веселина Велкова**

В ОГЛЕДАЛНИЯ СВЯТ СЕБИЧНОСТТА

„Ева да повърне ябълката!“ - не знам дали това е точно процедурата по спасяване от отравянето ни с логичността, защото лек за тази човешка хипертрофия на съзнанието може да е и някаква противоотрова, антипрепарат или просто другото шишенце на Алиса, което да ни направи малки, да смали честолюбието ни на човеци и да ни направи равни на всичко останало, което е Бог.

„Повръщането“ на ябълката е невъзможно, тъй както е невъзможно да бъде заличен определен интервал от време, в който е имало човешка история. Когато бъдем излекувани от тази хипертрофия на съзнанието (не се знае дали няма да е по-големият клин вбит, за да извади по-малкия, защото последният клин разцепва цялото), когато бъдем спасени от логичността, всъщност ще бъдем спасени от себе-то си.

Себичността - тя се изразява най-малко в две неща. Да обичаме/мразим нещата или другите повече, отколкото предполага тяхната битийност. Защото всъщност със своята емоция оценяваме важността им за нас - колко усилия сме вложили, колко време и грижи, колко много сме получили или сме били накарани от някого и от нещо.

В детето обичаме по-скоро онова, което сме вложили в него като усилие, а не личността; когато изгубим свой близък, пак страдаме, защото усещаме наранено собственото си цяло.

Себичността се изразява и във вярата ни, че знаем повече за нещата, отколкото те знаят за нас. И то само защото смятаме, че сме им дали име и очакваме да се държат по определен начин. Ако престанем да ги „наричаме“, „измерваме“, „използваме“, ще открием, че всички тези логически способности са ни затваряли в една черупка, наречена човешко мислене и ще успеем отново да се следем с всичкостта - неразчленени, неопределени - и да бъдем едно цяло с нея. Ще си върнем голотата и рая, защото ще е без значение къде свършва едното и къде започва другото.

Във всичкостта няма „тук“, защото всичко е навсякъде, и няма сега, защото всичко е винаги. И така - не „повръщане“ на ябълката, а няколко капки очистително, наречено ирония, примесена с отчаяние, в свещения Граал на обречеността.

Човекът е словото (логосът, принципът, законът, номосът), което иска да изкаже себе си, цялото свое безкрайно знание. Ако то нямаше тази потребност, заложен в себе си, то нямаше да е свършено и безкрайно. То щеше да бъде

затворено в клетката на вечното си мълчание, лишено от възможността да осмисли себе си, да изприказва себе си, да сподели със себе-си-другото истината за себе си.

Аз/човекът е словото, което иска да изкаже себе си.

Аз съм словото, но аз съм и гласните струни, и устните, и зъбите, и езикът, които правят възможно себеизговарянето на словото. Духът има нужда от тялото, чрез което да се прояви. Той изисква своето отрицание, за да стане още по-реален и абсолютен от преди. Духът е силата, която е благоволила да се реализира, да се самоосъзнае чрез човекосебеси. Енергията, която е позволила да бъде използвана по определен начин. Смирението и благодарността на човека са за благоволенieto на силата да снизходи. И заблудата в Райската градина, че човек може сам да я накара да снизходи.

Бог даде име на всичко, за да не се обърка човек в разчленеността и разпределеността на силата, в опита ѝ да се самоизследва. Но остави самия човек в неведение за собствената му отделеност и разграниченост от силата. Дървото на познанието на добро и зло е схващане на тази разчлененост от всичкостта на Бога. Така човекът-слово узнава, че е гласни струни.

Разграничението схваща само себе си като такова. И Бог нямаше да е свършен, ако не допуснеше и това като възможност. Грехът е в решението на Разграничението да мисли себе си като равнопоставено на всичкостта на Бога.

Даниела Добрева

ФИЛИА – ВЕНЕРА – ПЛУТОН

Венера пробужда у нас идеята, че сме отделени, от която произтича желанието да излекуваме чрез другия човек тази наша отделеност. Венера във Везни е източник на копнежа за свързване с идеализирания друг, което я доближава до гръцката Филиа. Аз асоциирам предимно Филиа със знака Лъв, а Лъвът е първият от социалните знаци, който представлява развълнуването пробуждане за съществуването на други хора в света. Овенът ни събужда за собственения ни Аз, Стрелецът – за универсалната същност, а Лъвът ни подтиква да осъзнаем нашия социален Аз. Ще го обясня по друг начин. Овенът е огненият ентузиазъм, който идва, когато открием, че съществуваме. Лъвът изживява същия вид развълнувано пробуждане, но в неговия случай вълнението настъпва, когато открива, че има и други хора в света. Нашето събуждане в Лъва зависи от преминаването ни през Рачешкия процес на отрязване на пъпната връв. Не можем да стигнем до Филиа, ако не сме отрязали пъпната връв. На архетипно ниво знакът Лъв е ентузиазмът, радостта и вълнението от откриването на съществуването на другия. Филиа е основана на осъзнаването и е истинското начало на процеса на индивидуализация.

Не съм сигурен колко от нас изобщо успяват да пре-

Нарекох тази конференция „В огледалния свят“, защото хората в нашия свят са огледалата на самите нас. Понеже е много трудно да бъдеш едновременно обективен и субективен, не е лесно да виждаш себе си ясно и обективно. Но е факт, че обективният свят е много ясно представен от различните хора, които сме избрали да въведем в живота си.

Ричард Айдман

къснат пъпната връв и до каква степен успяват да я прекъснат. Повечето от нас продължават да носят бремето на семейния мит. Хората, които не успяват да прекъснат пъпната връв, не желаят да се откажат от основните си устои, но въпреки това искат да изживеят любов и романтика. Те си фантазират за любов, гледат сапунени опери, и си мислят, че ако бяха по-високи, по-умни, по-силни, по-руси или по-тъмни, това прекрасно нещо, наречено любов, щеше да им се случи. По своята същност, Филиа означава приятелство и е свързана със знака Лъв, защото за него любовта означава намиране на някой специален, който изпълва сърцето му с любов и е източник на вдъхновение. Беатриче вдъхновява Данте да напише своята поема, въпреки че той я среща само два пъти в живота си, но гърците са разглеждали това като класическа любовна връзка. Няма значение, че Данте и Беатриче никога не са имали връзка, но тя е в състояние да запали огъня в другия. Усещането за собствената стойност на възлюбения е подсилено от факта, че той е достоен да бъде обичан от някого, който е толкова прекрасен за него. По този начин той може да израства и да се усъвършенства като личност. Ако се замислите дълбоко, ще откриете, че влюбването е чувството, че обичам това, което съм, кога-

то съм с теб, и обичам личността, която смятам, че мога да бъда, когато съм с теб. Филиа се развива предимно през юношеството и може да възникне под формата на обожание и боготворене. Следващият етап може да бъде възприемане на светлината, която огрява и вие можете да възплътите тази светлина в себе си и така да я излъчвате, че да се превърнете в източник на любов и светлина за другите.

Филиа в знака Лъв е импулсът за творчество. Това е чувството, че любовта и светлината са в нас. Тя е и усеждането, че светът е прекрасен, от което идва желанието да споделим цялата тази светлина с друг човек. А той е готов да получи тази любов и светлина. Любовта Филиа вижда другия човек като различен от себе си и тук е налице осъзнаването на отделеността. Гръцките богове са повече или по-малко ограничени и никога не изживяват Филиа, защото способността да обичаш е пряко свързана с осъзнаването на собствената си отделеност и смъртност. Така че Боговете нямат капацитет за Филиа. Единственото изключение е бог Ерос, който се влюбва, като случайно се пронизва с една от стрелите си. Доколкото знам, човешките създания са единствените животни, които знаят, че ще умрат. Затова животните не изпитват филиа. Много философи са определили човешкото същество като единственото животно, което осъзнава своята кончина. Именно осъзнаването на нашата смъртност ни дава подтика за преодоляване на пропастта на отделеността, която чувстваме между себе си и другите.

Слънцето ни дава способността да се разпознаваме като отделен индивид. Символът на Слънцето – точка, ограничена от окръжност – е символ на индивидуалност, символ, който казва, че аз съм отделно създание със своя собствена преднамереност и със свое бъдеще. Именно процесът на прекъсване на пъпната връв и самоопределянето като отделен човек ни дават осъзнаването на смъртта. Между другото, някои от нас не схващат това осъзнаване, докато родителите им не умрат, което често се случва доста късно в живота. Когато родителите ни са си отишли, ние осъзнаваме, че сме сираци и че пъпната връв поне физически е отсечена завинаги. Но е тъжно, че трябва да чакаме до толкова късно в живота, преди да отворим пътя за взаимоотношения, основани на филиа. Част от пътуването е да разберем кои сме. Лъвът следва Рака, така че не можем да разберем кои сме като отделен, уникален човек, докато не прекъснем пъпната връв. И това е темата на многобройни героични приказки. На друго ниво Лъвът представлява пробуждането на сърдечната чакра. Творческият порив възниква от сърцето, така че пробуждането на сърдечния център е необходимо, за да ни вдъхновява към творчество. Търсенето на доброто, истинското и красивото също е свързано с Лъвския инстинкт в нас.

При любовта филиа ние постепенно започваме да интернализираме или да си връщаме нашата екстериоризирана проекция на идеалния герой и по този начин се придвижваме към процеса на индивидуация или себепробуждане. Себепробуждането, свързано с филиа, води до следващата категория любов. Ерос загатва, че любовта включва болка. Аз свързвам Ерос със Скорпион и Плутон, с водното качество на любовта – любов, която включва страдание. Скорпионовата любов се стреми към сливане на душите и

може да бъде много болезнена. В Ерос е налице качеството страдание, защото душевното единение не може да трае вечно. Ерос е онази любов, която предполага отхапването на ябълката точно както Ева вкуси ябълката и нещата в Рая вече никога не са същите. Историята на Персефона внушава нещо подобно. Понеже Персефона е вкусила нар в подземния свят, на нея не ѝ е позволено да се върне за постоянно в горния свят. Между ябълката в райската градина и нара има определена връзка, защото нарът е един много интересен плод, който кърви. Понякога е много трудно да се справим с любовта Ерос, защото това е едно изключително мощно чувство, което може да бъде доста съкрушително. Аз вярвам, че Плутон е фундаменталната планета, представяща Ерос. Плутоновата връзка е равностойна на умиране и ако човек не отвори душата си, Плутон действа подсъзнателно и невидимо. Такава връзка може да възникне между терапевт и клиент. Терапевтът поканва клиента да стъпи отвъд основните си устои. Той предлага да помогне на клиента да предприеме тази стъпка, но прекриването ѝ е като отхапването на ябълката – направите ли го веднъж, ще откриете, че ви е много трудно да се върнете към начина, по който сте били, ще ви се стори особено трудно да се върнете вкъщи. Терапевтът трябва да събере силата на Плутона, за да ви даде възможност да прекъснете връзките на съпротива, които ви свързват с вашите семейни митове и вашето минало. По този начин той ви позволява да се придвижите напред.

Плутон може да сграбчи душите на хора, които след това се разхождат като мумии. Прекъсвайки връзката си с Ерос, те са станали безжизнени. Попитайте ги какво става в живота им и те казват, че всичко е наред. Можете да ги попитате какво искат от живота, и да видите, че те наистина не знаят. Защото Плутон е сграбчил душите им и ги е отвел в подземния свят. Естествено, чрез дълбока болка душата може да бъде възстановена отново и точно затова Юнг отбелязва, че ние не се променяме, докато не сме страдали достатъчно. Любовта включва болка и изисква отказ от себе си и умиране като аз чрез сливане на душата с нещо различно от себе си. Само тогава сме преродени и Юнг споменава хора, които са преминали през този процес, като „повторно родени“. Той заявява, че наоколо има изключително малко „повторно родени“ хора, и аз съм съгласен с него. При мен идват доста хора с много интересни въпроси. Всичко, което искам да кажа, е, че ми се иска да говоря по темата за любовта по 12 часа на ден, защото има толкова много да се каже. И независимо от това с колко време разполагаме, аз винаги усещам, че толкова много е останало неизказано. Духът ми е готов, но тялото ми не може да се справи.

Ричард Айдман

Ричард Айдман е американски историк, терапевт, пътешественик, който изнася лекции в Европа, САЩ, Африка и Южна Америка. Той има уникален принос в астропсихологическите изследвания и обучава студенти в собствената си школа в Сан Франциско. Роден е през 1938 г. и умира през февруари 1987 г.

НЕИЗВИКАН ОТЗВУК ЗА БОЛКАТА И ПРОШКАТА

В брой 96 на „Антропософски вест“ прочетох, че прощката е качество на силните и че тя е свързана с нашата способност да обичаме себе си и другите. Разбрах, че когато някой е причинявал страдания на друг човек, трябва да изкупи вината си, като започне да внася в следващата си инкарнация толкова радост и любов в живота на пострадалия, колкото болка му е причинил. И научих, че прощката е духовен дар, с който можем да проявим милост и да даряваме другите хора и себе си всеки ден. Тези думи за прощката събудиха не само дълбоки размисли в душата ми, но преди всичко много въпроси. Някои от тях са:

Защо е толкова трудно да простим? Има ли непроситими неща? Наистина ли е човешко да се греши? Има ли прошка, която може да не бъде дадена, ако бъде поискана?

Въпросите са много повече и аз реших да споделя, че за мен прощката е най-висшата ценност и че отдавна размишлявам върху сентенцията „Човешко е да се греши, Божествено е да се прощава“. Има хора, на които трудно се прощава, има и такива хора, които трудно прощават. Аз мисля, че за прощката е лесно да се говори, по-трудно е да се изкаже, и най-трудно е наистина да се даде. Прощката е висш акт на самосъхранение. Понякога е необходимо да простим на другия, за да продължим да живеем в мир със себе си. Това е и рецептата да победим гнева, за който всички знаем до каква степен е разрушителен. Особено трудно е да се прости предателството във всичките му разновидности и измерения. Предателството и болката са винаги свързани. Няма предателство без болка. А има ли предателства, които не биха могли да бъдат простени? Човек казва: Това не мога да простя. Нека Бог да ти прости. Той е милостив и опрощаващ. Само Бог може да бъде съдник. На човека не му е дадено да съди себеподобните си, защото *Erare humanum est* – Човешко е да се греши; и Човек съм и нищо човешко не ми е чуждо. Тези думи са на Публий Теренций. Чрез прощката ние се доближаваме до Бога, защото само той е всеопрощаващ и милостив към всички, особено към разкаялите се. Прощката е немислима без акта на разкаянието. Нейният път минава през оправданието. В този смисъл даването и искането на прошка е дълъг и съзнателен процес на преосмисляне, на търсене на истинските и дълбоко скрити мотиви за постъпките или действията на даден човек. В тези мотиви може да проблесне човешкото, защото човекът може да се страхува, може и да завидва, може да търси любов, признание или да лекува

травми, да търси начини за валидиране на себе си, ако е бил лишаван от това на някой по-предходен етап от живота си. Мотивите са винаги лични и продиктувани от най-различно естество, но винаги от необходимостта за запълване на някаква празнота или нещо, което е било в недоимък, заради стремежа към баланс, уравнивисяване и търсене на покой. Във всяка житейска ситуация има начин да се постъпи по човешки смиренно и по човешки, вместо другият да бъде нараняван. Всяка прошка може да бъде осмислена чрез думите на Рудолф Щайнер за това, че може да постигнем в сърцата си една любов, която не остава просто в рамките на човечеството, а е призвана да проникне в Космоса. В „Откровения на кармата“ GA 120 можем да прочетем: „В света на Боговете любовта не съществува, но сега ние ще влеем любовта в света на онези Същества, които са по-висши от нас, а те ще я усетят като един вид жертва. За тях тя ще представлява жертвата на човешките души. И тази душев-

на жертва ще се издигне бавно към Съществата, които някога изливаха върху нас своите небесни дарове, също както димът на жертвоприношенията се издигаше по-рано към Боговете. През онези далечни епохи хората можеха да изпращат към Боговете само символичния дим на жертвоприношенията. В бъдеще, хората ще отправят към Боговете не друго, а потоците на своята нарастваща любов, обаче като в отговор на тази любовно-душевна жертва, към човека ще се спуснат много по-висши сили, които

ръководени от духовните сфери ще се включат с нарастваща мощ в съдбата на нашия физически свят.“ Когато човек прочете тези думи, той си връща силата да прощава и да се жертва, като запазва собственото достойнство. Това е пътят, който всеки сам трябва да извърви в земния си живот и никой не може да му помогне, защото силата да прощаваме и непроситимите неща, е едно от нашите най-големи изпитания. Когато успеем да простим на всички, които ни причиняват страдания, оскърбления и обиди, ние ги освобождаваме и ги предаваме в ръцете на божествената милост. Прощката е онази трудно постижима свобода от болката, до която лично аз още не съм стигнала. Мъча се да простя, но не ми се получава и вместо прошка идват моите сълзи на покаяние.

Дали е човешко да се греши? Аз бих преработила тези думи така: Човешко е да се греши, но още по-човешко е да се прощава, защото прощката е част от пътя към безсмъртието на всяка душа.

Севдалина Йорданова

Когато се доверявам напълно,
е най-странното усещане -
сладостно и тревожно -
едновременно...
То е като бърз скок -

да се оставя бездната
да ме обгърне
и да вярвам, че там долу
няма остри камъни,
да ме пронижат.

Даниела Добрева

44-ТА МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ „ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ ПЕЕНЕ“ НА „ШКОЛА ЗА РАЗКРИВАНЕ НА ГЛАСА“

Международната конференция „Терапия чрез пеене“ 2026 се проведе в периода 7-11 октомври, в гостоприемното пространство на Dottenfelderhof, Bad Vilbel, Германия. Dottenfelderhof ни посрещна с красиви есенни цветове, топли лъчи и ясно, синьо небе. На

конференцията се събраха близо 30 вокални терапевти от Германия, Швейцария, Гърция, Канада, Англия, България, Унгария, Холандия, Лихтенщайн. От България представителите бяха гласовите терапевти Даниел Захариев, Цвета Мишкова, Калина Радичева и Красимира Калчева. За четвърта поредна година имаме българско участие и се радваме на топло приемане от чуждестранните колеги, както и жив интерес към нашата работа.

Тазгодишната тема на конференцията беше: „Диагностика на съставните части на четиричленната човешка същност като основа за терапевтичното пеене“. Взаимодействието между тези части е ясно изразено при хора, нуждаещи се от специални грижи. Развитието на лечебното пеене е тясно свързано с лечебната педагогика. То води началото си от Института за лечебна педагогика в Пилграмсхайн (Долна Силезия, днес в Полша). Валборг Вербек е живяла там няколко години и е работила с децата. По време на конференцията гост лектор и медицинска подкрепа беше Д-р Бруно

Калегаро. Той притежава богат опит в областта на лечебната педагогика и учението за четиричленната същност на човека, а понастоящем участва и в обученията по терапевтично пеене. Всеки ден от конференцията започваше със сутрешно пеене с Анетеламп-

сон и продължаваше с работа в семинарен формат с Д-р Бруно Калегаро. Ежедневните евристични занимания бяха водени от Даниел Захариев. Следобедните групи работиха допълнително и задълбочено по представените случаи и казуси. В една много топла и приятелска атмосфера всеки можеше да сподели своя опит, да постави въпроси. Вечерта завършваше с хор, воден от АннеФрей. В хора, с много желание, се включват и жители на фермата. Както всяка година, конференцията завърши с концерт пред жителите и гостите на Dottenfelderhof. И накрая, след сърдечното сбогуване и заредени с нови сили, всички присъстващи на конференцията се завърнахме към своите ежедневни задължения и в очакване на следващите ни срещи. Едно такова преживяване за нас, като терапевти, е безценен източник на опит, обогатяване и споделяне на личния терапевтичен път. Това е също и международно признание и подкрепа на нашата лечебна практика в България.

Цвета Мишкова

Прозрения и размисли на Жак Леви

ПЪТЯТ ПРЕЗ ПЛАНЕТАРНИТЕ ДУХОВНИ СФЕРИ

Когато човешкият Аз напусне своята Звезда, ако е духовно пробуден, той преживява концерта на Духовните Йерархии, участващи в създаването на необятното Духовно Семе. Този вечен човешки Аз трябва да слезе на Земята, обединявайки се със своето духовно семе, защото именно това духовно семе ще се обедини с физическото семе, породено от съюза на бъдещите му родители. Когато човешкият не е достатъчно духовно пробуден след миналия живот, той няма да може да съзерцава този творчески духовен концерт. След изкачването си от планетарните духовни сфери и преминаването си през дванадесетте зодиакални духовни прозореца, той е потопено в духовен сън, по време на който духовните Йерархии работят за изграждането на необятното му космическо духовно семе, което се разпростира отвъд Зодиакалния пояс. След като това духовно семе е завършено, човешкият Аз слиза с духовното си семе към дванадесетте зодиакални духовни прозореца и навлиза в Духовната Сфера на Сатурн. При влизането си, той за първи път изпитва своята духовна тежест. В тази духовна сфера се намират Архетипите на целия астрален свят. Там Азът среща други човешки Азове, с които подготвя бъдещата си мисия на Земята. В тази духовна сфера е предизвикана духовна буря. След като е изпълнен с духовната атмосфера на Сатурн, човешкият Аз се свива с огромното си космическо

духовно семе, за да влезе в духовната сфера на Юпитер, където преживява атмосферата на радост, която ще му позволи да изпълни бъдещия си живот. В тази духовна сфера космическият океан непрестанно генерира архетипите на живия свят, наречен етерен свят. Тук покълва огромното разнообразие от жизнени сили. По време на това пътуване през двете планетарни духовни сфери, човешкият Аз вече не възприема действието на духовните Йерархии, чието ехо остава зад него. По-нататъшно свиване, предприето от човешкия Аз, свързан с огромното духовно семе, за да влезе в духовната сфера на Марс, му позволява да усети архетипите на физическия свят, генерирани на Земята. Тук Азът открива присъствието на великото Божествено Същество, което се е наричало Гаутама Буда и което е било изпратено в тази духовна сфера, за да претърпи духовното си разпятие, за да хармонизира духовните същности, изпитващи духовния конфликт там. Буда е влязъл в тази сфера през 15-ти век и оттогава е дал възможност на човешките Азове, които преминават през тази духовна област, да устоят на изкушението да се разделят на две духовни тенденции. Едната е да не желаят повече да останат на Земята и да избягат от бъдещо въплъщение. Другата е да се поддадат по-късно на Земята на отъждествяване с материята и да забравят духовната си природа. След този престой в духовната сфера на Марс,

човешкият Аз навлиза в духовната сфера на Слънцето, където намира новото си астрално тяло, в което след това се обгръща. Той търси в многото наследствени реки двете най-скорошни наследствени линии, за да изпълни бъдещата си земна мисия. Когато се движи с голяма скорост, за да търси тези две наследствени линии, той приема формата, с духовното си семе, на космическа камбана, търсеща тези наследствени реки. След като е намерил поне едно от двете наследствени течения, което е най-подходящо, човешкият Аз, обгърнат от астралното си тяло, възвръща формата си като огромна духовна сфера, малко по-малка от преди. Той навлиза в духовната сфера на Венера, която обхваща разстоянието от Меркурий до Земята, защото в древните мистерии учителите са разменили имената на двете сфери на Венера и Меркурий, за да предотвратят оскверняването на тези мистерии. Тази духовна сфера на Венера е духовният дом на Архаите, или Духовите на Времето. Именно в тази духовна сфера човешкият Аз окончателно се обединява с двете наследствени течения, намиращи се в слънчевата сфера. Човешкият Аз отново свива духовното си семе и навлиза в духовната сфера на Меркурий, която включва разстоянието от Венера до Земята. Там човешкият Аз открива света на Архангелите, Духовите на народите, и се обвързва с Архангела на народа, в който ще живее. След по-нататъшното свиване на духовния зародиш, човешкият Аз влиза в Лунната сфера, където живеят Ангелите, и там намира своя собствен Ангел-Хранител, който го е съпътствал в продължение на еони. Там човешкият Аз преживява загубата на своя космически духовен зародиш, което го кара да се редуцира до точка малката духовна сфера, проникваща в стената на утробата на бъдещата майка, за да се съедини с физическия зародиш, зачат от съюза на двамата му бъдещи родители. През този период човешкият Аз, преживял това изоставяне на духовното си семе, чувства такова огромно разочарование, че копнее за космическите жизнени сили, с които ще се обгръне. След като преживее това единение на своята жизнена дреха, своето етерно тяло, човешкият Аз съзерцава, в огромен етерен балон, обграждащ Лунната духовна сфера, обширната картина на бъдещия му живот в общи линии, в компанията на неговия Ангел. След един период от приблизително петнадесет дни, човешкият Аз напуска сферата на Ангела, за да се присъедини отново към космическото духовно семе, работейки върху развитието на бъдещото си тяло. Човешкият Аз преживява движение напред-назад, редувайки се да влиза и излиза от утробата до точката, в която ще се потопи все повече във физическото тяло, до момента, в който трябва да започне излизането си от утробата и контракциите, които позволяват навлизането му във физическия свят и неговата гравитация. Всеки спомен за неговото небесно пътешествие очевидно е изчезнал след слизането му от духовната сфера на неговия Ангел.

Един космически океан от живот, който обитава духовните сфери

Когато човек умре, първото усещане, което изпитва, е усещането как елементите, в които е живял, се разпадат. Това е много кратко преживяване, докато той губи връзка-

та си с плътния минерален елемент на физическото тяло. Усеща как течният елемент, в който е живял, се отдръпва, тъй като голяма част от организма му е била съставена от течност. След това идва газообразният елемент, в който е дишал, след това топлинният елемент, в който се е движело съзнанието му. Покойникът се обръща към физическото си тяло и чувства нуждата да влезе в него за последен път, за да изпита силата на волята си. Той влиза в тялото си, сякаш слага ръка в ръкавица, и това последно усещане му дава вечния спомен за съзнанието му след смъртта. След това той се разширява в огромния балон на своето жизнено тяло, което остава отделено от физическото му тяло в продължение на три дни. В това етерно тяло той вижда своя образ. Живот, населен с хиляди елементарни духове, всеки от които си спомня какво е мислил, чувствал и действал в земния си живот. Тази картина е гравирала тези събития ежедневно, както като ярки образи и спомени, така и като звучни спомени. След като съзерцава тази картина на живота, където човешкият Аз е преживял последиците от съществуването си, починалият преживява втората смърт, докато неговата картина на живота се отдалечава от него. Той изпитва моментна мъка: „Животът ми се изплъзва!“ Но след това предаване, докато картината на живота се излива в космическия океан, той усеща, че остава в съзнание за себе си, че все още съществува след това предаване. Това е кратък период от три дни, след който човешкият Аз започва да преживява отново последната нощ преди смъртта си, след това предходната нощ и така нататък, до първата нощ от живота на новороденото. Това означава, че починалият средно ще преживее отново една трета от земния си живот в ретроспекция. Например, ако е починал на 60 години, ще му отнеме приблизително 20 години, за да си спомни отново миналия си живот, докато е спал. По този начин, именно нощните последици от дните си починалият преживява отново след смъртта, заедно със своя Ангел-пазител, който го придружава в този процес. Тази ретроспекция се състои в духовната сфера на Луната, не във физическата Луна, а в духовната сфера, съдържаща се в орбитата на Луната около нашата Земя. След завършване на тази ретроспекция в духовната сфера на Луната човешкият Аз се разширява, за да влезе в духовната сфера на орбитата на Венера на нейното разстояние от Земята. Тази духовна сфера е наречена Меркурий, защото древните посветени са обърнали имената на планетите Венера и Меркурий, за да предпазят Мистериите от тяхното оскверняване. Тази духовна област е сферата, очертана от разстоянието между Венера и Земята. Когато човешкият Аз е току-що влязъл в царството на Архангела на своя народ, преживява в нея състоянието на своя морал или неморалност и неговите обективни последици. Ако човешкият Аз се е държал неморално, манипулирайки другите чрез лъжи или принуда, той изплита около себе си една студена обвивка, която го отделя от другите хора. По този начин злото, което е причинил на други хора, го изолира със слой, който го отрязва от света. В тази сфера антипатията отблъсква онези, които са страдали от това. По подобен начин, ако човешка душа е предложила своето съчувствие, своята топлина, своето чуващо ухо, тя изпитва топлината на другите

хора, които са я получили. След този престой в духовната сфера на Архангела, човешкият Аз навлиза в следващата духовна сфера чрез все по-голямо разширяване. Тази сфера е на планетата Меркурий, чието истинско, духовно име е Венера. Там човешката душа се среща с миналите си вярвания от времето, когато е живяла на Земята. Ако например е била католичка, тя ще се намери сред своите единовърци. Ако е нямала религиозна принадлежност и е била атеист, или е участвала в атеистична асоциация, тя няма да бъде заобиколена от членовете на тази асоциация. Тази човешка душа трябва да живее в изолация поради липсата на духовни вярвания. Такава самота е ужасно изпитание за всяка душа. След като напусне и тази духовна сфера, свързана с Архия, Духа на времето, в което е живяла, човешката душа навлиза с по-нататъшно разширяване в Духовната сфера на Слънцето. Там тя изоставя астралното си тяло, което остава в Слънчевия свят. В духовната сфера на Слънцето човешкият Аз може да почувства недостатъците на това да има само деноминационна религиозност. Той изпитва самота, неспособен да разбере Мистериата на Слънчевия Бог, слязъл от трона си, за да живее на Земята и да изпълни мисията си: да възкреси човешкото физическо тяло и да го възстанови в първоначалното му състояние, което е било Духовно и Светлинно физическо тяло. На онзи човешки Аз, който не може да намери Божествения АЗ СЪМ на Слънцето, защото не го е разпознал, докато е бил на Земята, е даден духовен спътник, който да го просветли в духовния свят. Това е Онзи, който на Слънцето се нарича Брат на ХРИСТОС. Името му е ЛУЦИФЕР. Но той не е Луцифер, който действа на Земята и е противник на Христос. Този Брат на Христос повежда човешкия Аз до духовните висоти след престоя му на Слънцето, където е оставил своето астрално тяло. Когато човешкият Аз се издига и се разширява в духовните висоти, той открива планетарната Духовна сфера на Марс, оставяйки зад себе си духовната сфера на Слънцето. В тази духовна сфера на Марс, където се формира множеството на архетипите на физическия свят, слизащи към Земята, той чува Небесната Музика на духовните сфери. След това пребиваване в духовната сфера на Марс човешкият Аз, се издига по-нататък, навлизайки в духовната сфера на Юпитер, където се раждат архетипите на всичко живо на Земята. Това е един космически океан от живот, който обитава тази духовна сфера. И човешкият Аз чува Небесната симфония, която е станала оглушителна. Толкова мощна е станала тази музика на духовните сфери. След това пребиваване в духовната сфера на Юпитер, човешкият Аз достига до духовната сфера на Сатурн, където открива, че Музиката на сферите е божествената песен на духовните Йерархии, където думите се превръщат в език, който той разбира. След това пребиваване в духовната сфера, където човешкият Аз започва да се обединява с Азове, с които има бъдеща мисия, той преминава през дванадесетте духовни прозореца зад зодиака, където става свидетел на действието на духовните Йерархии. Онези човешки Азове, чието духовно съзнание не е достатъчно пробудено, са потопени в състояние на сън, за да получат бъдещото космическо духовно семе, което ще се обедини с техния Аз, преди да се спуснат обратно на Земята. Духовно

пробудените човешки Азове могат след това да се завърнат към своята звезда, от която произлиза всяко човешко същество, но това не са звездите на зодиака, а сферата, от която действат духовните Йерархии. Така завършва пътуването на човешките Азове след смъртта.

Достойнството на човешкото същество

Срещата между хората в бъдеще ще бъде признанието, родено от техния духовен опит, че всяко човешко същество е божествено и е създадено по образ Божий. Това ще доведе до тайнството на откриването на другия. Бих могъл да добавя нещо въз основа на моите духовни преживявания. Слязохме от нашата звезда, преминахме през дванадесетте прозореца, този великолепен зодиакален пояс, през който висши духовни същества изливат своята Мъдрост, Любов и Същност. Получихме от тази корона от божествени йерархии огромното духовно Семе на нашето бъдещо физическо тяло. След като се обединихме с това космическо семе, ние се свихме, преминавайки през планетарните и слънчевите духовни сфери към Земята. След дълго пътуване, загубихме духовното си семе, достигайки бреговете на Лунната сфера. В тази Лунна сфера съзерцавахме очертанията на бъдещия си живот в компанията на нашия Ангел Хранител. И малко след това отделяне от нашето огромно духовно семе, ние станяхме почти като мъничка точка, духовна клетка, предопределена да се съедини с физическото семе, заченато от нашите родители. Приблизително две седмици след това изоставяне на духовното семе, ние започнахме да се присъединяваме към него, участвайки около тялото на бъдещата ни майка във формирането на бъдещото ни физическо тяло. Очевидно е, че забравяме това пренатално и духовно пътуване при раждането и пътят на живота ни ще ни постави пред въпроси за смисъла на този земен живот, чийто небесен произход сме загубили. Да помним това означава да разберем, че всяко човешко същество е слязло от своя звезден трон. Тайнството на срещата ще бъде откритието, че всяка човешка звезда среща други звезди. Затова ли хората искат да бъдат звезди? Докато тяхната звезда е изчезналият им спомен в дълбините на душата им. Тази амнезия е условието за тяхната свобода, но и за техните грешки, тяхното лутане, съмнения, страхове и страдания. Търсенето на човечеството е въпросът за живот и смърт.

Как материализмът прониква в нашето мислене

Съществува светоглед, който е генериран от духовните същества зад съзвездията Скорпион, известно като Орел. Този светоглед се нарича „Динамизъм и разглежда света като съставен от сили, които се излъчват от духовни същества. Когато се ръкувам с някого, мога да усетя силата или липсата на такава на протегнатата ръка. Но тази ръка не е просто сила, енергия или честота – думи, често използвани за характеризирание на света. Тези думи са свързани със замърсяването от света на машините в нашите взаимоотношения и от електрическите устройства, свързани с компютрите. Виждането на това, което се случва в енергията на ръкостискането, не обяснява душата на човека, действащ чрез жестовите. Всичко се свежда до странични ефекти от нашите взаимоотношения. Това е още по-проблематично, когато

разглеждаме духовните същества като енергии на светлината. Сигурно е, че има светлина, но тя не е вибрационна, а духовна светлина. За да бъдат разпознати в истинската си идентичност, Духовните същества трябва да бъдат разпитвани вътрешно и тогава те могат да ни отговорят. Защото проблемът е, че ние се сблъскваме с духовния свят и нашата психическа призма, наследена от липсата ни на духовна яснота. Това е, което посветените наричат пречистване на душата ни. Сякаш имаме криво огледало поради илюзиите на житейския ни опит в материалния свят.

Трябва да пътуваме, за да се научим да четем какво се случва в духовния свят. Когато започнем да надхвърляме двойника си, сякаш вятърът вече не духа по повърхността на езерото. Тогава душата ни започва да отразява духовно това, което я заобикаля. Малко по малко започваме да възприемаме духовните същности във връзка с нашето духовно развитие. Но за да разберем какво се проявява, се нуждаем от духовните инструменти, които ни позволяват да разпознаваме съществата, с които се сблъскваме. Ще ви дам пример за някой от историята, който се е озовал в замъка на Граала. Кретиен дьо Троя го нарича Персивал, а Волфрам фон Ешенбах го нарича Парсифал. Този Парсифал влязъл в замъка на Граала и наблюдавал церемонията, но не казал нищо и не задал никакви въпроси по време на церемонията. Така бил изгонен от замъка на Граала. По-късно се върнал и разпитал пазителя на Граала, казвайки: „Какво те боли?“ Тогава той получил отговор и освободил пазителя от задачата му. Това означава, че за да прекратим Прага на духовния свят, трябва да пътуваме и да научим понятията, които обозначават духовните същества, с които ще бъдем призовани да се срещнем. Погледнете едно бебе. След раждането то няма понятията за своите възприятия. Изцяло е заето с цветове и звуци, но не може да ги разпознае. По-късно ще знае какво възприема. Това, което не забелязваме, е, че постоянно възприемаме външния свят със сетивата си, но едновременно с понятия, свързани с тези възприятия. Целият ден е изпълнен с понятия, свързани с всяко възприятие, но ние не го забелязваме. Следователно, ние трябва постоянно да изясняваме понятията, които прилагаме към нашите възприятия, независимо дали са физически, психически или духовни.

Мистерията на трите свята

Според Рудолф Щайнер, съществуват три окултизма, всеки с различна мисия, и Европа балансира между Изтока и Запада. Тя има връзка с това, което той нарича Хигиеничен Окултизъм. Какво означава това?

Това има дълбоки корени с древните, които са познавали мистериите на Хермес, тоест познанието за връзките между различните меркуриевы процеси, за които лекарите все още носят символа на Меркурий, представен от Кадуцей на Хермес Великия Посветен. Мисията на Европа е да търси терапевтични средства, произлизащи от баланса между системите, съставляващи човешкото същество, а именно невросензорната система, концентрирана в областта на главата, но присъстваща в останалата част на тялото, включително разклоненията на нервната система и гръбначния мо-

зък. Метаболитната система се намира предимно в коремната област и жлезите, стомаха, червата и всичко, свързано с обмяната на веществата. А между тези две противоположни системи се намира ритмичната система, чийто основен елемент са сърдечната и белодробната система. Тя обединява другите две системи в себе си. Тази система е дихателният и кръвоносният елемент на нашия човешки организъм. Тази триада от системи има допълваща връзка с растителния свят, който включва кореновата система, свързана с човешката нервна система; репродуктивната система, присъстваща в цветните части и плодовете, свързана с човешкия метаболизъм. Съчетаването на двете е листната система, състояща се от стъблото и листата. В листа откриваме жилките, които са елементи, произхождащи от кореновата система, и самият лист, представляващ елемента на цветния листец. Тази листна система е свързана с дихателната и кръвоносната системи на човешкото същество. И ако погледнем на изток, откриваме египетския окултизъм, който се състои от духовна способност, дарена на славянските и източните народи. Тази духовна способност изисква особен дар, присъщ на човешките организми на тези народи, но който трябва да бъде развит по медитативен духовен път. Той ще позволи на определени същества, развили този дар, да се отворят за човешките души, които желаят да се върнат към раждането, за да изпълнят съдбата си. Сега, ако погледнем към Запада, има една особеност, дадена на човешките организми, родени на Запад: възможността да развият в бъдеще способност за жива връзка с машините. Но тази връзка ще се основава на висок морал, защото именно чрез потока на морала някои хора, както несъзнателно е направил Джон Кийли, ще могат да накарат една машина да работи. Той е можел да накара машината да работи със собствените си действия, но не е знаел защо. Именно неговият морал е накарал машината, която е построил, да работи. Много по-назад във времето, четвъртият окултизъм, музикалният окултизъм, би интегрирал механичния окултизъм на Запада.

Дейности и проекти, скрити под повърхността

Да не се поддаваш на омраза не означава да бъдеш пасивен. Това означава твърдо да осъждаш демоничните действия и измамните думи. Това е като да осветиш това, което се случва под водата в плувен басейн през нощта, разкривайки скрити дейности под повърхността. Осветяването на басейна, сякаш е окъпан в слънчева светлина през деня, разкрива скрити дейности и проекти, неутрализира окултните сили. Защото те черпят силата си от тайната на своите дейности. Рудолф Щайнер е бил обект на опити за покушение, защото е разкрил какво е било скрито от англоезичните масонски ложи и демоничните медитации на йезуитите. Тези две движения, които официално са били във война помежду си, са били начело на обща окултна ложа. Рудолф Щайнер намерил за това във връзка със създаването на Белгия през 1830 г. и поставянето на крал, който да служи на техните цели. Книгата „Зад завесата на събитията“ представя лекциите на Рудолф Щайнер по тази тема. Неслучайно те са избрели Брюксел за столица на Европейския съюз. Не казвам това срещу белгийците, които живеят в тази красива страна

и се гордеят, че са там. Но ако погледнете централния площад на Брюксел, можете да видите всички масонски символи по фасадите. Тази страна е създадена, за да увековечи конфликтите, желани от двете движения. Рудолф Щайнер обясни, че това изкуствено напрежение, поддържано между двете привидно противоположни движения, позволява на обществото да живее, проникнато от тези конфликти, пресъздадени между лявото и дясното. Това електрифицира душите, духовно ги приковава към фалшивата политическа реалност, която пречи на човешките същества да търсят своя индивидуален, духовен и социален път.

Седемгодишният цикъл на независимостта

Уран е планетарната духовна сфера, където всичко, което хората са изобретили, се намира след смъртта. Тя съответства на четвъртата духовна сфера, или Деваханата, в индуистката терминология. На всеки седем години преживяваме процес на прераждане. Клетките на човешкото тяло се обновяват на всеки седем години. Човешкият живот се развива в седемгодишни периоди и последният от тях е този на равностойност на живота му, от 56 до 63 години. Седемгодишният период на Сатурн е този на ретроспекция и на спомени от живота. След седемгодишния период на Сатурн влизаме в период, в който всичко трябва да се види с нови очи. Това е като ново раждане. Всичко, което хората са изобретили, може да се намери в сферата на Уран. Нека да разгледаме датата на независимостта на Нигер: 3 август 1960 г. Шестдесет и три години по-късно Нигер постига истинска независимост. Разгледайте други независимости в Африка и ще откриете редица африкански държави, които станали независими през 1960 г., а други ги последваха в годините след това. Планетата Уран е уникална. Вместо да се върти като другите, тя сякаш се търкаля по Земята. Полюсите ѝ са разположени на екватора на другите планети. Интересно е, че тази планета съчетава в орбитата си двата аспекта на предходните планети и дванадесетте знака на зодиака. Тя се върти за $12 \times 7 = 84$ години. Седемте планети, виждани от Земята, са Луната, Венера, Меркурий, Слънцето, Марс, Юпитер и Сатурн. Първият седемгодишен цикъл започва с Луната, а последният седемгодишен цикъл е на Сатурн. Слънчевият период, който е сърцето на тези седемгодишни цикли, продължава три седемгодишни цикъла, тоест 21 години. А 63 години бележат навлизането в обновлението и независимостта на Духа. Следователно, за Африка, 63 години по-късно, ние сме в разгара на тоталното обновление на тези страни, официално независими преди 63 години, но сега те стават независими в душата си.

Михайловите ученици

Думите произнесени за края на века, са изречени, но оставени настрана в съзнанието ни. Мисля, че те бяха в 6 том на „Езотерично разглеждане на кармичните взаимовръзки“, отнасящи се до кармата на антропософското движение: „Ние ще присъстваме в края на този век, учениците на Михаил, тези от школата в Шартр, и ние, които сме събрани тук.“ Присъства ли това „ние“ в съзнанието ни? Някои от нас са получавали знаци от Рудолф Щайнер, но рядко им се доверяват. Наистина ли искаме да изградим връзка с Рудолф

Щайнер просто в памет на огромния дар, който ни е завещал, за да можем да работим и да медитираме върху това, което се разгръща в живота ни и около нас? Относно личния въпрос за това колко души е имало в духовната школа, съществувала от 15-ти век до края на 19-ти век, изглежда, че той е споменал, в тесен кръг, 7 милиона човешки души и духовни йерархии. Това повдига друг въпрос: къде са въпросните милиони души сега, относно двата основни потока души, описани от Рудолф Щайнер по време на Лемурийската епоха. Говорейки за стари и млади души, той разглежда въпроса за нарастващата трудност на душите да действат върху телата си, разбира се, от периферията, защото Луната действа едностранно, докато Слънцето, отдръпвайки се, се свива към бъдещето си. По-голямата част от душите са избягали, за да се присъединят към планетарните сфери, а така наречените стари души също са изоставили Земята почти необитаема Земя. Малка група души са останали, борецки се с физическо тяло, което се е превърнало в Дракон. Толкова деформирано е било от противодействащите сили. Рудолф Щайнер не разяснява много този аспект за душите, които остават да се борят с Дракона. Изглежда, че тези души не са присъствали, когато той се обръща към двете основни групи. Ние работихме в клона „Блез Паскал“ в Шату, близо до Париж, върху кармата на Антропософското общество. В продължение на четири години около 80 души разгледахме фундаменталната книга на Ханс Петер Ван Манен „Слуги на Михаил, търсачи на Христос“ с просветляващата подкрепа на Апис Флорид. Ние поканихме Ван Манен след завършването на тази духовна работа, предприета смело и обогатена от многобройния принос на всичките 80 активни членове. По времето между 1983 и 1988 г. ние имаме 180 регистрирани членове в този клон, който беше пресечен от антагонистични течения, но готови да преодолеят различията. Затова поканихме холандския автор на изключително сериозния труд за кармичните течения в Антропософското общество. И когато Апис Флорид попита къде се намира един от представителите на старите души, останали в Лемурия – стари души, свързани с Адам – Ван Манен отговори: „Младешката секция в Гьотеанума“. Разбрахме, че ръководителят на тази секция е важна фигура. Говоря за покойния Йорген Смит с душа, дълбоко пропита от изследванията си. Нашият покоен приятел Апис Флорид беше велика духовна фигура, чийто фундаментален принос към кармичното изследване е бил разбран от малцина. Този поток от души, подмладените стари души, са учениците на Йоан Кръстител, древния земен Адам, древният Финеес, древният Илия, който става Рафаел, а след това и поетът Новалис. Нашият приятел Апис Флорид ни призова да не забравяме думите на Рудолф Щайнер: „Ще бъдем тук в края на този век или при неговото отминаване. Нека да действаме духовно с Рудолф Щайнер сега. Той няма да дойде при нас, ако отречем завръщането му.“ Учителят сега е първият човешки Бодисатва, защото всички останали Бодисатви са получили духовното тяло, за което са били отговорни. През живота си той все още не е бил Бодисатва и чрез последователните си жертви той е достигнал този етап

Жак Леви

Превод: **Клер Жак**

УНИВЕРСАЛНИЯТ ЧОВЕШКИ ПЪТ ДО ПРАГА

Епохата на Съзнателната душа може да се разбира като културна епоха, само ако я разглеждаме като период, през който човешкият принцип на индивида вече е достигнал прехода през Прага на духовния свят, който човечеството вече е постигнало като цяло. От тази гледна точка авторът на тази статия Кристоф Линденау оценява основния когнитивен импулс на Съзнателната душа.

В предговора към първото издание на „Тайната наука“, публикувано през 1909 г., Рудолф Щайнер казва, че би искал да се занимава предимно с онези читатели, „които няма да възприемат материала, представен въз основа на слъпо доверие, а биха положили усилия да проверят всичко съобщено, използвайки познавателните способности на собствената си душа и опита от собствения си живот“. Очевидно е, че в епохата на душата една съзнателна проверка от този вид е била желателна за автора на тази книга, но би било погрешно да се предполага, че той е имал предвид само собствените си произведения. Днес, повече от век, живеем във време, когато същата проверка е абсолютно необходима за всичко, което ни заобикаля в живота, ако искаме да разберем реалността, в която изобщо съществуваме. Когато трудовете на Рудолф Щайнер са правилно разбрани, те дават възможност за развитието на такъв подход към живота. Чрез способността да задава въпроси Съзнателната душа става все по-способна да извършва такъв тест. Това обаче се случва само когато човек търси отговори сам, въз основа на собствените си наблюдения и опит, обработени чрез мислене. Ако такива сили не са достатъчни на Съзнателната душа, тя изпада в скептицизъм, който е опустошителен както за нея, така и за околните. Човек губи способността обективно да анализира това, което съвременната цивилизация му налага под прикритието на общественото мнение, използвайки медиите. Много важна част от такъв тест може например да бъде безпристрастното наблюдение на онези „жестове“, които съпътстват мисленето в процеса на формиране на това или онова мнение. Както във всяка от творбите на Рудолф Щайнер можем да проследим хода на мислите му чрез такива жестове на мисълта, така е и тук. Точно както наблюденията на жестове от този вид могат да послужат като отправна точка за нашата собствена оценка на възгледите на Р. Щайнер, така и при разглеждането на „общоприетите мнения“ те могат да ни помогнат да формираме преценки, независими от такива мнения. За да видите проблемите си и да работите ефективно за решаването им, трябва да обърнете внимание на три основни типа жестове, поради които мисловните умения, които са в основата на наложените в момента мнения, водят до системни грешки по отношение на това, от което се нуждае човечеството.

Първият от трите жеста на мисълта е фиксиран в нас самите, когато искаме да опишем процеса на изгаряне на барут или експлозия на бомба, изригване на вулкан или дори изпаряване на течност от тенджерата. Виждаме това например в типичната материалистическа концепция за произхода на Вселената, поне на нашата галактическа система, която се приписва на „първична експлозия“. Подобен ход на мисълта присъства в латентна форма в анализа на художественото творчество, когато основната му причина се вижда в някои физиологични отклонения, които уж създават творческа „лудост“, или когато мисленето се счита за някакъв продукт на нашия мозък.

Вторият жест се наблюдава, когато в съответствие с дарвинисткия принцип на „борба за съществуване“ и произтичащия от него принцип на „произхода на видовете“, човекът се разглежда като групово същество и особено от времето на Дарвин е трети-

ран все по-грубо. В друг случай съответните групи са пример за безмилостна конкуренция помежду си: много преди „борбата на културите“ (Самюъл Хънтингтън), която помете цялата земя, Карл Маркс издига лозунга „Работници от всички страни, обединявайте се!“, призовавайки за класова борба. Това създаде тенденция към глобализация, която сега, съдейки по необратимите симптоми, заплашва да се превърне в реалност. Приблизително по същото време възниква борбата за „правото на нациите на самоопределение“, иницирана от Удроу Уилсън, която довежда, наред с други неща, до потисничество на етническите малцинства и започва „борбата за равенство на жените“. Ето само някои от явленията, които са пряко свързани с начина на мислене на сегашния „цивилизован свят“.

Третият от жестовете на мисълта се намира в понятието за притежание, завладяване, експроприация, мародерство, в степен, в която това, което е придобито, завладяно, отнето или ограбено, се превърне в собственост. Началото на това явление се наблюдава в желанието за присвояване на детето, което яде тортата; тя продължава и в студентска възраст, когато ученикът вече знае много, но подобно на Вагнер във „Фауст“ на Гьоте, той би искал да знае „всичко“.

Същото се случва и с пациент, който се лекува на принципа „колкото повече, толкова по-добре“. Той приема прекомерни дози лекарства. Както и с търговец, който обича високата печалба много повече от малката. С индустриалеца, който се стреми да увеличи доходите си и намалява заплатите на служителите до минимум. Държавата, която събира данъци от своите граждани. По-прост пример е „ненаситността“, присъща на всяка банкова сметка, защото тук увеличението за всеки счетоводен запис може да бъде неограничено и по размера на това увеличение собственикът оценява нивото на своето самосъзнание.

Ситуацията става различна, ако насочим вниманието си към мисленето си, защото ние сме погълнали тези процеси в собственото си мислене, ние наблюдаваме в мисълта тези три повтарящи се модификации на основните жестове, именно те правят отделните изказвания като свързани помежду си. Погълнати от медитативна работа, основните жестове, открити тук, рано или късно ни водят до първите вътрешни образи. Последните образи се оказват част от една духовна атмосфера създадена от противодействащите сили, които ни заобикалят днес, пречейки на антропософския живот. Защото през втората половина на 20 век индивидуалните грешки от първата половина на 19 век, които се отнасят изключително до сферата на земния живот, започнаха малко по малко да се превръщат в илюзорен, погрешен път, тъй като през втората половина на века се подготви катаклизъм, в резултат на който земният живот се превърна в арена на събитията, които се случват в духовния свят. По този начин без да осъзнава себе си, човекът е длъжен да ръководи действията си не само от земния, но и от духовния свят. Оттогава живеем в свят, в който противодействащите сили намират все по-интензивен достъп до човека, когато той несъзнателно влиза в родство с тях на нивото на своето мислене. Но в същото време живеем в свят, в който, наблюдавайки жестовете на това мислене, можем чрез медитативна работа да развием въображението на тези сили. Това е необходимо, за да станем свободни и да живеем от другата страна на Прага, който вече сме преминали преди повече от сто години. Да живеем без илюзиите, в които съвременната цивилизация заплашва да ни въвлече.

Кристоф Линденау

На 14 и 15 ноември в София, ще се проведе Певчески уъркшоп с Теодорос Ригас. Уъркшопът е посветен на индивидуалното вслушване и разкриване на собствения глас. По пътя на гласово откровение следваме гласовия поток, изследвайки духовните аспекти на гласа, процеса слушане-вслушване, дишане. Това е едно преживяване на тоновете - вътрешно и външно пътешествие през звуковото пространство. Теодорос Ригас е водещ преподавател в обученията по Антропософско лечебно пеене и „Школа за разкриване на гласа“ в България.

Събитието е подходящо за тези, които:

- искат да открият и да се свържат със собствения си глас, да се осмелят да прозвучат и пеят
- пеят, но искат да се задълбочат в духовните аспекти на гласа си
- искат да отворят врата към лечебното пеене и звучене
- имат професия, свързана с гласа и искат да се погрижат за здравословно му състояние
- в миналото са се срещали и преживявали все още травми, свързани с гласа и звученето.

През изминалите няколко години имаме възможността да проведем 14 уъркшопа. Много хора преминаха през семинарите и успяхме да проследим вдъхновяващите резултати и промени в участниците.

Организатор на събитието е Сдружение „Антропософски кръг Изис-София“.

За повече информация и записване: Цвета Мишкова, 0882 95 35 50.

Групата за антропософска социална арттерапия в София подновява своята дейност на 11 ноември 2026 г. Срещите се провеждат във вторник, в ателие „Светлик“ на ул. „Х. Димитър“ № 13.

За повече информация се обърнете към Вихра Калапишева на телефон: 0887 152 335

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

„Гласови терапевти с Антропософска терапия чрез пеене“

Ул. „Х. Димитър“ 13
Цвета Мишкова 088295 3550
Красимира Калчева 0878 909 312

Антропософски кръг „**Аристотел**“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група „**Ариадна**“
Юлиан Андонов
тел. 088 662 6489

Група „**ЛОГОС**“
Константин Йорданов
тел. 0894 515 355

Курсове по антропософска социална арт-терапия

Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.

Група „**София**“
Михаил Колев, тел. 0884910127

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Рудолф Щайнер**“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Социална художествена терапия
„**Дъгата на Дочка**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Евритмична група „**Граала**“
Диана Демирева – 08875 59777

БУРГАС

Група „**Парсифал**“
Димитър Колев 0889 611 444

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ПЛЕВЕН

Група „**Михаил**“
Моника Хаджиева тел. 0878 250 730

ПЛОВДИВ

Група „**Мани**“
Тони Кюмюджиян-0888992862
Мартин Атанасов-0883604339

Дарителски сметки на Антропософското

общество в

България

EUR BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095

БЛАГОДАРИМ !

Скъпи приятели, уважаеми читатели на „Антропософски вест“, Всеки, който желае да изкаже мнение или коментар по разискваните в настоящия и бъдещите броеве на вестника теми, може да ни пише на e-mail: vestnik@aobg.org . **Очакваме ви.**
От редакцията

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Веселина Велкова
Цвета Мишкова
Христина Ангелова
Георги Акабалиев

Румен Ройдев - спонсор

Тел: 0897 728885
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на публикуваните материали носят единствено техните автори.